

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak pácijában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 15L

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, október 9.

Visszafoglaljuk a galíciai városokat.

Franciaország élet-halál harca.

Felfüggesztették a gabonavámokat.

Mai számunk főbb közleményei:

A vándorló katonai védő.**Aradi gyáros fia orosz hadifogságban.****Vilmos császár francia földön.****Az éhező Szerbián keresztül.****A car Lembergbe készül.****Przemysl alatt elvéreznek az oroszok.****Ötszáz kilométeres fronton harcol a német sereg.****Hogyan történt Máramaros-sziget átadása?****A király a harctér hőseinek.****Bosnyak földről kivert szerb betörés.****A marmarosi oroszok üldözése.**

Visszatérés.

Arad, október 8.

Hazafelé indulnak a menekülők vonatai. A rajta utazókat nemcsak az az öröm tölti el, a melylyel elhagyott otthonukba sietnek, hanem a megnyugvás, hogy az ellenséggel szemben van, akire számíthatnak. Ha nincs is szuronyokkal végig-ültetve a Kárpátok egész gyűrűje, — amint-hogy esztelenség lenne az ellenséget annyi sok embertől megkímélni, biztonságban hagyni, a mennyi az ilyen határvédelemhez szükséges lenne, — a gyűrűn belül van elég sok és elég kemény katonánk, amely a határokon besurranó oroszokkal elbánik. A határmenti polgároknak igazán nem lehet panasza: a katonák, a esendőrök, sőt a harcokra nem szokott pénzügyőrök is gyorsan, derekasan végezték kötelességüket, hogy az ország megrémítéséért törekvő ellenséget az egész vonalon visszaverjék. Közben oly hatalmas pusztítást vittek véghez az oroszokban, amennyi aligha áll arányban a betörések céljával. A cárnak sok katonája lehet, de a sokból se pazarolhat el pusztá demonstráció kedvéért annyit, mint a mennyibe az oroszok és máramarosi kaland került. És ha megint nem sajnálná: az ellenség ily pusztulásáért a határszéli magyarok szívesen elviselnék kis ijedséget, ha ugyan ezután egyáltalán - erőt venne rajtuk.

A katonákon kívül becsülettel megállották helyüket ezekben a napokban a közigazgatási hatóságok, akiknek öntudatos, nyugodt viselkedését maga a miniszterelnök dícséri meg. Hogy néhányan kivételek voltak, hogy akadtak, akik elvesztették a fejüket, — ez bizonyára nem jellemző tünet, és a miniszterelnök azért rója meg őket, hogy a rossz példa ismétlődésének elejét vegye. Bizonyos, hogy a hivatali felelősség ilyen, ezelőtt else kép-

zelt esetekben hártja a közigazgatás vezetőire a legsúlyosabb feladatot. De ennek teljesítése nemcsak hivatali, hanem becsületbeli kötelesség. A mint a veszedelembé került hajóról a parancsnok csak utolsónak távozhatik: az ellenség közeledtére a polgári hatalom fejének be kell várni, gondoskodni kell arról, hogy mindenki biztonságban legyen és csak azután gondolhat magára. Említeni se kell, hogy a hatósági személyek váratlan, idő-előtti távozása kelti föl a legnagyobb pánikot és zudítja a menekülés lavínáját egyre szélesebb körökre. Hiszen a menekülők tulnyomó része nem látott ellenséget, nem hallott ágyusztót, nem is tudta, merről közelednek az oroszok, hanem fölkapta családját, meg a párnáit, mert azt hallotta, vagy azt látta, hogy ez, vagy az a tekintélyes személy „aki bizonyára jól van informálva az eseményekről”, szintén sietett biztonságosabb területre jutni.

Most már újra magyar hivatalok vannak az ellenségtől elhagyott területeken és a visszatért tisztviselők köré lassan-lassan visszakerül a lakosság is. A menekülők visszafelé fordult útja pedig nem áll meg a magyar határoknál. egyre több-több jel mutat arra, hogy Galícia megszállott területei is rövidesen felszabadulnak az ellenségtől. Az elsők, akik régi helyüket újra el fogják foglalni, a vasutasok és az államhivatalnokok már parancsot kaptak, hogy készen álljanak. A vasut és a közigazgatás, amelynek a hadsereg kitakarítja az állomásokat és a kerületeket, megnyitja a kapukat a rövid időre elköltözött lakosság előtt. A menekültek egy része pedig hazatérőben magával hozza annak a testvéries fogadtatásnak emlékét, amelyben a magyar földön részük volt.

Sajnos, még nem térhetnek ugy haza, hogy ezzel ők és honfitársaik a háborútól is megszabadultak volna. A háboru még tart, sőt most jutott a legnagyobb, leghevesebb összecsapáshoz. De a döntő mérkőzésben ugyanaz a vitéség, ugyanaz az erő vezeti katonáink kezét, amely a Kárpátok felől támadó ellenség fejére lesújtott. Minden remény, minden kilátás van arra, hogy ezeket a döntő harcokat is egy visszatérés, egy más visszatérés fogja követni: katonáink dicsőséges, a győzelem pálmáját hozó visszatérése a hazai földre.

A király a harctér hőseinek.

(Kitüntetett tábornokok és csapattisztek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 8.

A király — mint a hivatalos lap mai száma közli — az ellenséggel szemben tanúsított magatartásukért adományozta: a vaskorona-rend 1. osztályát a hadi ékítménnyel díjmentesen, hadtestük győzelmes vezetése elismeréséül: József Ferdinánd főherceg gyalogsági tábornoknak; nádasi Tersztyánszky Károly lovassági tábornoknak; zweienstamm Meixner Hugó gyalogsági tábornoknak; brlogi Puhalló Pál tábornoknak; báró Kirchbach auf Lautersbach Károly lovassági tábornoknak és Friedel János tábornoknak; az ellenséggel szemben kiváló szolgálata elismeréséül: kolosvári Kolozsváry Dezső lovassági tábornoknak;

A hadi ékítményt kapta a vaskorona-rend 1. osztályához, hadtestének győzelmes vezetése elismeréséül: Schemua Balázs gyalogsági tábornok és az ellenséggel szemben kiváló szolgálata elismeréséül: kövesházi Kövess Armin gyalogsági tábornoknak a nagyszabeni hadtestparancsnoknak.

A vaskorona-rend 2. osztályát a hadi ékítménnyel, az ellenséggel szemben vitéz és eredményes magatartásuk elismeréséül adta a király a következő altábornagyoknak: steinstätteni Stöger-Steiger Rezsőnek a 4. gy. hadosztály parancsnokának; Wittmann Oszkárnak; az ellenséggel szemben kiváló szolgálata elismeréséül, a következő vezérőrnagyoknak: Krausz Rezsőnek; korwinai Kochanowski Alfrédnek.

A Lipót-rend lovagkeresztjét a hadi ékítménnyel díjmentesen kapták Kreysa Ede altábornagy, a cs. és kir. 13. Landwehr gy. hadosztály parancsnoka és a következő vezérőrnagyok: Lischka Emil, a cs. és kir. 26. Landwehr gy. dandár parancsnoka; Englert Károly, a cs. és kir. 25. Landwehr gy. dandár parancsnoka; Bádoki Soós Károly vezérkari testületbeli alezredes; Waldstätten Alfréd báró, vezérkari testületbeli alezredes;

A hadi ékítményt a Lipót-rend lovagkeresztjéhez a következő vezérőrnagyoknak adományozta az uralkodó: Pichler Klétusnak, a 7. gyalogdandár; Tunk Edének, a cs. és kir. 13. Landwehr táb. t. dandár és Boog Adolfnak, a 8. gyalogdandár parancsnokának. — A vaskorona-rend 3. osztályát a hadi ékítménnyel díjmentesen: Feix Béla vezérőrnagy, a 62. gy. dandár parancsnokának; werdeshofi Schaffer József ezredesnek, a 86. sz. gyalogezred parancsnokának; Pleplar L. 7. sz. utászrezdabeli századosnak; a következő ezredeseknek: Echer ab Echo és Marienberg Arminnak, a 91. sz. gyalogezred parancsnokának; Kornberger Hugónak, a 102. sz. gyalogezred parancsnokának; lovag Ripper Edének, a 8. sz. táb. t.-e. parancsnokának; Schwanke Károlynak, a 18. és Ruster Mihálynak, a 42. sz. gyalogezredben; Duras Adolfnak, a 4. sz. hegyi t.-ezred parancsnokának; továbbá klemmenhorsti Klemm Ferenc vezérkari testületbeli századosnak; Urban Ferencnek, az ellenség előtt elesett 97. sz. gyalogezredbeli alezredesnek;

A vaskorona-rend 3. osztályához a hadi ékítményt adta a legfőbb hadúr a következő vezérőrnagyoknak: Daniel Ferencnek; a 17. gyalogdandár parancsnokának; Laube Rezsőnek, megbízva a 18. gyalogdandár parancsnokságával; a katonai érdemkeresztet a hadi ékítménnyel: Monte-Trbuki lovag Rizzetti Pál 46. sz. gy. e.-beli alezredesnek; Wiatschka Alfréd 30. sz. gy. e.-beli őrnagy; a következő századosoknak: kökényesi Pap Ferencnek, a 46. Heber Gottliebnek, a 80. és Fucsek Zsigmondnak a 102. sz. gy. e.-ben; Elswelri lovag De-

mel Percivalnak és Krainer Agostnak, a 4. sz. hegyi t.-e.-ben; a következő főhadnagyoknak: Padusiczky Alfrédnek (46. gy.-e.), Adam Walternek (59. gy.-e.), továbbá Pour Miroslav hadnagy (18. gy.-e.), Schwarcz Rezső őrnagy (27. gyalogezred), a következő századosoknak: Klupp Lajosnak és Lindhausen Vilmosnak (27. gyalogezred), Renelt Agostnak és Holub Emilnek (97. gy.-e.), továbbá szokolovaci Radosevich János hadnagy a 7. sz. táb. vadászalrajban; a következő századosoknak: Waldvogel Józsefnek, Wermescher Frigyesnek, Kurcz Gézőnek és Reichard Bélának — a 44. sz. gy.-e.-ben; Ballaskó Jánosnak, Erwerth Ferencnek és Lakos Istvánnak a 44. sz. gy.-e.-ben; a következő alezredeseknek: Woininger Ferencnek és Pfalz Rezsőnek — a 86. sz. gy.-e.-ben; a következő őrnagyoknak: Roniz Alfrédnek a vezérkarnál, weissenturni Feuerregger-Franul Károlynak a 48. sz. gy.-e.-ben; a következő századosoknak: Klettlinger Józsefnek a 10. Szlabej Imrénének az 50. és Colibergi Dimic Szilárdnak a 86. sz. gy.-e.-ben; Spitzer Rezsőnek a határ vadász-csapatnál; Jozzerol Sumonja Miklósnak és Linhart Rezsőnek a b.-h. 1. sz. gy.-e.-ben; Csik-Taplóczai Györgypál Guidónak a 7. sz. árkászalrajban; Nagy Eleknek az 5. sz. utászalrajban; továbbá: Szilágyi Andor 86. sz. gy.-e.-beli főhadnagy; a következő őrnagyoknak: Lasek Józsefnek a 11. sz. gy.-e.-ben; Seufried Richárdnak a 24. sz. táb. t.-e.-ben; a következő századosoknak: Spudil Bohuszlávnak és Löw Alfrédnek a 11. és Tomas Lajosnak a 78. sz. gy.-e.-ben; továbbá: Roschinfelsi Raschin Rezső 11. sz. gy.-e.-beli főhadnagy, Schusster Frigyesnek, az ellenség előtt elesett 24. sz. táb. t.-e.-beli hadnagy; Hanl Károlynak, az ellenség előtt elesett 91. sz. gy.-e.-beli tartalékos hadnagy.

A katonai érdemkeresztet a hadi ékítményt kapták a következő ezredesek: Kreycy Agost, a 32. táb. tüzérdandár és mülleneggi Müller József, a 39. táb. t.-e. parancsnoka; a következő alezredesek: báró Salis-Samaden Henrik a vezérkarnál; Mos József a 11. táb. t.-e.-ben; továbbá: Pank Miksa tüzérségi tőzsbeli őrnagy; Giorgi Béla alezredes, a 24. táb. t.-e. parancsnoka; a következő alezredesek: báró Hitreich Hugó a vezérkari testületben; Hoffman György, a 11. sz. gy.-e.-ben; Ladak Károly, a 73. sz. gy.-e.-ben; a következő őrnagyok: Spacek-Steer Ignác a 24. táb. t.-e.-ben; Riobesam Frigyes, a 12. sz. hegyi t.-e.-ben; továbbá: Markóczy Antal 44. sz. gy.-e.-

Három harctéren keresztül.

Egy tiszthelyettes, aki először Szerbiában, majd Galiciában harcolt, most pedig a Kárpátokban küzd, hosszabb levelet írt aradi barátjának. Ebből a rendkívül érdekes levélből vesszük ki a következő részleteket:

...Atutaztunk a határon és N.-nél kiszállítottak bennünket. Nagyon szép országot indultunk utnak; jobbról-balról fák, olyanféle, mint a Hidegkuti-ut. Estére egy faluba értünk. Szalmán aludtunk, ez egész természetes, különben ezt ezentúl nem is írom, mert ha aludtunk, akkor legjobb esetben szalmán. Reggel megint elindultunk.

Az éjszakát ismét egy kis faluban töltöttük, mikor hajnalodott, nekivágtunk K.-nak. Azt mesélték azok, akik azt hiszik magukról, hogy értenek a katonai tudományokhoz, hogy mi azt a bizonyos ingoványvonalat, amely K.-tól északra van, fogjuk védeni. Mindenféle Deckungokról és hasonlóról osevegték, közben pedig délelőtt tizenegy órakor megérkeztünk K.-ba. Ott van valami kastély, annak a kertjében ebédeztünk és közben nézegettük az erdő felett elpattanó arapnellék füstfelhőskéit.

Körülbelül négy kilométernyire tőlünk állott a harc. Aztán megjelent a tábori pap, nyakában a lila stólával, kezében a kereszttel és újból feloldozott búneink alól és újból megállított bennünket. Két órakor indultunk vég nélküli földeken keresztül. Fél három órakor kaptuk a jelentést, hogy az ellenséges tüzérség már auffahrolt és lehet kezdeni. Hát nem tartott sokáig. Nem is hallottuk a detonációt,

csak a levágóban a sivitást, meg a pukkanást, elsápadások egy kis zürzavar, aztán megint nyugalom és feksztünk szépen egy vonalban leszorított fejjel és várunk.

Akkor még ránk eresztettek vagy husz darabot, aztán kaptam az avizót, a balszárnyon három sebesült s akkor kezdett a mi tüzérségünk a hátam mögött dolgozni. Ha te tudnád, milyen megnyugtató érzés ez! Mintha egy kis gyereket meg akarnak venni és ép a legutolsó pillanatban segítségére jön a bátyja az erős, a nagy bátyja. Azután ránk esteledett, jött a szép, kékszinű holdvilág és ami a fő, hozták utánunk a vacscrát, oda a rajvonalba. Ettem, aludtam és közben fáztam. Nagyon fáztam. Reggelre azután kezdett R.-ból egy gépfegyver löni ránk. Ugy esicseregtek a golyók felettem, mint a kis madarak. Nézzük gukerrel, honnan lőnek, nem látunk semmit, hát vorwärts! Ötven emberből négy ember jött velem.

Hogy hogyan csináltam, azt ma sem tudom. De nem tulzok, ha azt mondom, hogy a lábaim előtt vágódtak be a golyók és nem egy gépfegyver, de talán öt is lőtt ránk nekünk, mialatt előszaladtam. Ekkor körülbelül ezer lépésre voltam a falutól oldalt. A mi azután következett, azt csak kivonatolom: este hétig nem lehetett elmozdulni arról a helyről. Ha megmoccantam, csak ép egy picit, már is pumpumpumpum... Mintha csak rám pikkeltek volna. Biztos azt hitték, hogy valami generális vagyok. Akkor aztán hirtelen érzek egy ütést a hátamon. Mondom az ordonáncomnak: Fiam Cs., azt hiszem meglőttek.

Veszem le a hátizsákom, keresem a vért, semmi nyoma. Akkor nézem azt a zúrákat, hát

lyuk van benne. A thermosom átlóva, a szardiniám fuccs, a téli holmik átlukasztva, de a hátamban semmi. Nem akarok most érzelegni, majd ha egyszer haza segít az Isten... Aztán sötét lett és akkor meg világos, felgyújtották R.-t. Minden oldalról törtettek előre a mi bakaink, ...osok, ...asok, honvédek, egy csoport bosnyák és felharsantak a kürtök: Rohamra!

Ne kívánd, hogy én ezt leírjam, azt át kellett élni. Reszkettem az izgalomtól, előkerült a szakaszom és mentünk. Hatszáz lépést szaladtunk egy turba, éljen a baza, éljen a király, csupa eddig át nem érzett dolgok, örültem, vakon beléjük. A puska tusával verekszik az ordonáncom, térdénállva könyörgő oroszokat döfünk keresztül, a saját gépfegyverünk lőnek a fejünk felett és az oroszok szaladnak, rohanak, a ki merre tud. Kilenc órakor már siri csend, csak a felgyújtott fau tüze ropog. Hogyan találtam ki a faluból, hogy találtam meg a századot, azt bizony nem tudom, csak épen megvolt. Aztán megint ettünk.

Ejszaka és másnap reggel elindultunk, H.-n keresztül T. felé. Két nap után P.-nál pont délben kezdjük újra egy erdő ellen. Szörnyűbb volt, mint a többi mind együttvéve, mert annyi tüzérségük volt a nyomorultaknak, hogy egész batteriák lőttek állandóan ugyanazon csoport gyalogságra. Hát nekünk is kijutott bőven. Jobbra tőlünk rohamra mentek a fiuk. Ejszaka félálomban hallottam, hogy katognak a gépfegyverek, de csak fáztam tovább.

Ennek vége volt és másnap a mi csapatunkat visszarendelték. Azóta folyton mentünk S.-B.-C.-n keresztül Nagy-Magyarországba. Hogy most hol vagyunk, az mellékes, hiszen

beli alezredes; Siegl Meinrad 27. sz. gy.-e.-beli őrnagy; Van Goethem de St. Agathe Győző, 6. sz. táb. tarack-e.-beli százados.

A vándorló katonai védő.

(Egy aradmegyei ügyvéd szereplése a déli harctéren.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 8.

Általánosan ismert aradmegyei ügyvéd érdekes levelei kerültek ma hozzánk. A nagytudású ügyvéd, akinek Aradon vannak a rokonai és a bátyja itt előkelő pozíciót tölt be; oszlopnem minden nap irt haza a testvéreinek és ismerőseinek. Érdekes, hogy a sűrűn érkező leveleket mindig máshonnét küldte, amit ugyan a tábori levél borítékjáról nem lehet konstatálni, hanem inkább onnét tudható, hogy a tábori posta száma, az ügyvéd címe, minden levélben más-más volt. A legelső leveleiben azt ígérte, hogy sűrűn fog haza írni, de csak is olyan tényekről, amelyek direkt az ő személyével állanak összefüggésben.

„Ami körülöttem lezajlik — írja — azt, ha el nem mosódik a memoriámban, majd megírom, vagy elmondom, ha szerencsésen hazakerültem.”

És az ügyvéd, akit irodalmi működéséről is általánosan ismernek nálunk, csakugyan nem adott másról hírt, mint ami vele történt. De az is érdekes. Tegnap például azt írta a rokonai előtt teljesen ismeretlen faluból, hogy a hadvezetőség védői szolgálatra rendelte be. A következő napon sem irt bővebbet arról, hogy kit védett és mi volt a büne, amiért a hadbírótság elé került. De annyit elárult, hogy a védelme sikerrel járt és a vádlottat fölmentették.

A híradás nyomán csak kombinálni lehet. És pedig abból, hogy az ügyvédet a Szerémségbe vitték, a szerbek által folyton háborgatott országrészben pedig — tudjuk — naponta végeztek ki beestelen hazaárulókat. Nem lehetetlen, hogy a szóban lévő igazságszolgáltatási faktort Péterváradra rendelték, ahol hetek óta bűnös aratása van a rögtönítélő bíróságok által akcióba szolitott halálnak.

lehet, hogy holnap már megint másfelé leszünk. Hogy mennyi mindent állottunk ki ez idő alatt, azt nem is tudom leírni. Ezében, sárban, térdig érő vízben mentünk napokon keresztül, éjjel az országuton aludtunk, egy trétkocsi éphogy nem gázolt agyon, — órák hosszát kellett állnunk a kocsik miatt és folyton-folyvást esett és esett.

Nagyon szép jelenet volt, amint 24-én pont délelőtt átértünk a határt. Csodálatos módon éj delet mutatott az óram, de lehet, hogy öt perccel több, vagy kevesebb volt, de az egy sem határoz. Szóval örültünk, egy kicsit meg voltunk hatva, hiszen nem olyan semmi az az „édes hazánk, Magyarország.”

Minden bizonynyal újra elő fogunk menni és újra kijut nekünk minden hadi jókból. Lásd, már vége a szeptembernek, október első napján írom ezen zárósortaim. Október 1-én, amikor vig felpántlikázott katonák járkálnak a városokban, bémészködve, parasztosan. Hol vannak azok az idők, a mikor magam is főlélek rekruta voltam és legfőbb gendom volt, hogy az utóán minden csillagozó bácsinak szalutáljak. Hol van a régi rendszeres élet, hova lett minden apró boldogságom? Meséze-mossze mindentől, a mi csöndes és nyugodt, könyves szemmel gondolok rátok, minden kedveseimre és úgy szeretnék, olyan nagyon kívánnék csak egy kicsit otthon lenni, azután megint vissza.

Tizenketten alszunk itt egy szobában, szénán. Tizenkét tiszt, szóval emberek, akik valamikor ágyban is aludtak. Kártyázunk, beszélgetünk, viccelünk, nevotgélünk, de ha egyszer egyikünk nekiborulna az asztalnak, mind rákozdené. De azért mégis vígan megyünk előre, te pedig vigyázz az otthoniakra...

Franciaország sorsa dől el a nagy csatában.

— Joffre generalisszimusz va banque-ot játszik. — Négyszázezer főnyi megerősítést kapott a fővezér. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Berlin, október 8.

Franciaország mai helyzetéről érdekes kópet ad az a levél, amelyet a Vossische Zeitung-hoz egy semleges állam lapjának a francia fronton tartózkodó haditudósítója juttatott el.

— Az északi Franciaországban hetek óta tartó küzdelemben — írja a tudósító — Joffre generalisszimusz minden kézben tartott ütökártyáját kijátszotta azzal a kétségbeesett tudattal, hogy ha most megverik, akkor Franciaország elveszett. Mindenki, aki a harcoló seregek frontja mögött tartózkodik, megérti, hogy itt csakugyan a francia nemzet existenciájáról van szó. Az óriás küzdelem elvesztése után még akkor sem tudná a francia hadvezér lábraállítani seregeit, ha azokat a gigászi csatában nem is vernék pozdorjává teljesen. Joffre tábornok pedig különösen nem az az ember, aki erre képes volna. Ő mindent egy kártyára tesz fel. Va banque-ot játszik. Ha ezt a játszmát elveszti, akkor a világnak alkalmat lesz végre bepillantani a francia hadsereg rejtelmeibe. Pillanatnyilag nincsen más megoldás: győzni, vagy tönkretenni. Harmadik eset nincs.

Amikor tizennégy nap előtt (a levél szeptember végén íródott) több más külföldi haditudósítóval együtt megkaptam az engedélyt, hogy követhetem Joffre seregének útját, a fővezér helyzete nem látszott reménytelennek, sőt rossznak sem. Déli és keleti Franciaországból minden felhasználható csapatot északra vontak akkoriban és a fővezérnek így körülbelül kétszázézer főnyi teljesen friss erőben levő, pihent megerősítés állt a rendelkezésére. A Marne és Oise közti pozíciók megerősítésére szintén óriási erőket kapott Joffre — mint egy 180.000 főnyi friss sereget — amelyet a Genfi tó vidékéről szállítottak el. Ez a sereg volt az, amellyel szeptember elején a francia főhadvezetőség még a Svájcban keresztül Németországba vezető börtörést tervezte, hogy így a német seregeknek Bazel felől hátába kerüljön. Ezt a tervet most Joffre végleg elejtette és a kézen álló sereget a főharctérre vonta. A régi tervet ráér akkor megvalósítani, ha a nagy csatában győztes marad. A teljes francia hadsereg együtt van tehát most a katalaunumi síkon.

Hogy a harcban álló franciákat, a csatamezőre küldött katonákat miképpen lelkesítik, arról mi haditudósítók akkor nyertünk először tájékozást, amikor engedélyt kaptunk arra, hogy a csapatokhoz mehessünk. Autóinkra, amelyekkel a táborozó katonákhoz indultunk, a hadvezetőség parancsára hatalmas kötegekben rakták fel a genfi, lansennei, milánói és turinilapokat. Mit tettünk egyebet: igyekeztünk jó arcot vágni a rut játékhöz és elvállaltuk az újság-szállítói tisztet is. Utközben azután a lapok egyes példányából meggyőződést merithettünk, hogy miképpen készül a francia hadidicsőség és hogyan élezzik a hadsereg hangulatát. Volt ott Secolo, Messenger, Corriere del la Sera, Gazzetta del Popolo, Journal de Geneve, Gazette de Lausanne és valamennyi az utolsó sorig csak a francia hazafias lelkek szája izének megfelelő híreket közölt, olyan esinos csokorba kötve, amihót csak a francia kormány kívánhattott a pénzéért. Előző napon magam is olvastam egy párat ezekből a lappéldányokból, de

akkor egészen más hírek voltak a hasábokon. Ezeket a nem lelkesítő és valóságához közelebb járó híreket az ad usum deliuni militaris készült példányokból egyszerűen kihagyták és szépen kieszt hazugságokkal pótolták. A svájci és az olasz laptulajdonosok szívesen megteszik ezt a kis szívesíget olyan nagy megrendelőnek, mint a francia kormány. A hadvezetőség különben nem érte azzal, hogy lapokat készített és szállított a katonáknak, hanem francia és olasz felolvásokat és felolvasónöket is küld a csapatokhoz, akik a katonáknak felolvassák a legújabb híreket.

A „jó” külföldi sajtót különben — mint erről Párison keresztül utazva meggyőződésem — a fővárosban is jobban dédelgetik, mint a francia lapokat, amelyek az utóbbi időben már egész bátran mertek a helyzetről kritikát mondani és nem mindig hizelegtek a vezető embereknek. A külföldi sajtóból — egészen különös tünet — éppen a szövetséges Anglia lapjait tiltották ki Párisból. Az angol szövetséggel különben más tekintetben sincsenek nagyra a franciák. Ha Kitchener lord ígérte, a tavaszon bejelentett egy millió harorakész angol önkéntesről esik szó, a franciák vállukat vonták és sóhajtanak:

— Hiszen ha mi tavaszig várhatnánk!

Valóban: Franciaországnak nincs ideje várakozni, olyan segítségre van szüksége, amelyet azonnal megkap. Ez pedig Angliának nem áll módjában: Az eddigi angol segélyerő működésétől sincsenek elragadtatva a szövetséges franciák. Soha nem hittem volna, hogy a francia alsóbb néposztály és közkatona soraiban olyan fenéketlen ellenszenvvel gondolkozzanak az angolokról. A franciák minden vereségért az angolokat okozták, ezek pedig erről panaszkodnak, hogy szövetséges bajtársai, akikkel nem tudják magukat megértetni, mert franciául minden ezredik angol katona se beszél, úgy bánnak velük, mint komikus figurákkal.

Az angol a közönséges, az üzleti életben talán a világ legpraktikusabb embere. De most a háboruban csakugyan olyan ügyetlen és já-jékozatlan teremtménynek bizonyult, hogy rá is szolgált a vele együtt harcoló franciák gunyolódására. Senlis, Compiègne és Meaux mellett az angolok kétségtelenül hősiessen harcoltak, sokkal vitézebben, mint a franciák, akik híras élan-jukból igen keveset mutattak itt. Am, amikor az első munkán tullestek: az angolok pihenni kívántak. Mindjár: bevezetésül két-három hetes szünet nélküli harcot folytatni: ez nem a tisztaságra, külsőre, rendre sokat tartó angoloknak való. A piszkos, mosdatlan, rendellen francia „bajtárs” az angol katonának undorító és ellenszenves és jó szerencse, hogy a francia piou piou nem érti meg az angol „szövetséges” káromkodását, amelyekkel megvetésének kifejezést ad.

Tomny Athin — ez az angol katona általános neve — reggel és este szappannal, fogkefével, fogporral, törülközővel és egyéb pékeidején megszokott tisztálkodó szerszámokkal felszerelve akar mosdani a táborban és ha ezt nem teheti: egy létre elmegy a jókedve — a hátorutói is.

Ötszáz kilométeres fronton harcol a német hadsereg.

(Antwerpen belső városát bombázzák az ostromlók. — A végső küzdelem.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, október 8.

Franciaország határait a köztársaság hadseregei végtelen szívóssággal küzdenek a német hadsereg főlénye ellen. Mindjobban kinyújtják frontjukat, újra megkísérik, hogy átkarolhassák a nyugati német jobbszárnyat. A német csapatok értenek azonban ahhoz, hogy az iniciatívát magukhoz ragadják és ha a jelek nem esznek, akkor a franciák most utoljára kísérik meg, hogy a németek vasmarkából kikölköthessenek.

Ismeretes volt, hogy a seregek legszélső szárnya körülbelül Bapaume környékén volt és hogy a németek megkezdték ellentámadásukat Albert—Roye között. Most arról értesülünk, hogy 21 kilométerrel meghosszabbodott a front és Arrasig nyúlik, amiből az következik, hogy az nemsokára Lausen át még 45 kilométerrel növekszik Lilleig. A felvonuló német erődítések ugyanis az Arras—Leus—Lille vonalon már ellenséges lovasságra bukkantak. Lille város 60 kilométernyire fekszik az északi tengertől a belga határon.

A franciák és angolok megmaradnak régi tervüknél és át akarják karolni mindenáron a német jobbszárnyat, hogy ezzel a döntést kikényszerítsék. Egész bizonyos azonban, hogy a németek itt is magukhoz ragadták az iniciatívát, főlénybe jutottak, mert megelőzték a szövetségeseket az Arras—Lille vonalban, gyalogcsapatjaik eleje már elérte az Arras—Lille vonalat, míg a szövetségesek csak lovasságukat tudták előre vetni. Egyidejűleg folytatták a németek ellentámadásaikat az Arras—Albert—Roye vonalon. Döntés — amint a ma érkezett jelentések mondják — itt még nem történt, azonban teljesen nyugodtan várhatjuk az eredményt.

Új erősítések felvonultatása azt mutatja, hogy az angolok tényleg szállítottak friss csapatokat a szárazföldre. Lehet, hogy az észak-franciaországban kikötött kanadai és angol, valamint indiai csapatokat itt használják fel. A francia front meghosszabbítása következtében a harc vonal még a szakember előtt is hihetetlennek látszó terjedelmű lett. A Lille—Arras—Roye vonal az Oise mellett 140 kilométer, Noyon—Reims—Verdun 200 kilométer, Verdun—Lunville—Belfort 200 kilométer, összesen tehát 540 kilométer hosszú. Ezen a végtelen kiterjedésű vonalon valószínűleg 100—100 hadosztályt állíthat harcba mindegyik hadvezetőség.

Morath őrnagy a Berliner Tagblatt katonai szakértője Antwerpen ostromáról a következőket írja:

Október 6-án éjjel a főhadiszállás azt jelentette, hogy Antwerpen előtt az operációk terv szerint folynak. Tegnap késő este érkezett jelentésnél semmi sem illusztrálhatja jobban ezt a tervszerűséget, amely azt mondja, hogy két erősség elesett. Mára azután megérkezett annak is a híre, hogy Broechem és Vessel erőd szintén a mi birtokunkban van. Ezáltal az átörési vonal hat kilométerrel szélesedik. Ezáltal lehetővé vált, hogy ostromló seregünk átépje a Nethe folyót és visszaverte Antwerpenből kirohant védőseregeket.

A londoni belga követség nagy dicsekedve terjesztette azt a hírt, hogy a belga védősereg a Nethe folyó mögött erős hadiállásban van. Ugy látszik, hogy elfelejtették, hogy a többszörös harcokban kimerült csapatok, ami ostromló útegeink tűzébe kerülnek. Sokkal valószínűbb volt, hogy ezek a védőseregek mind visszavonulnak Antwerpen szűkebb erőd övébe, vagy pedig egyenkint átvonulnak holland te-

rületre. Az erődökben elfoglalt ágyukat a város lövésére használhatjuk fel és abba a helyzetbe kerültünk, hogy a már eddig is főlényes tűzünket még jobban megerősíthettük.

Hollandiából érkezett jelentések szerint angol csapatok érkeztek Antwerpenbe. Amíg el nem zártuk Belgium partjait, addig lehetséges ez az angol invázió. Nekünk kedvezőbb, ha Anglia minél több hadosztályt küld ebbe az egérfogóba, a harcra semmiféle befolyást nem gyakorolhatnak, csak a hadifoglyok számát fogják szaporítani. Azt is jelentik, hogy a belgák hajóik nehéz ágyuit is bevitték a városba és azokat beépítették. Annál könnyebb lesz nekünk, hogy ezeket az ágyukat is elszakmányoljuk. Ha nem így eszelekedtek volna, akkor magunknak kellett volna elmenni értük a hajókra. Így helyünkbe hozták.

Az antwerpeni ostromot a mi részünkről Bezeler tábornok vezeti. Az apja híres jogász és egyetemi tanár, az öccse a mostani igazságügyminiszter. Berlinben született 1850-ben. 1870-iki hádjáratban a vaskeresztet kapta, belépett a nagyvezérkarba. 1898-ban főhadiszállásmester lett, 1905-ben vezérőrnagy és az erődítmények főfelügyelője lett. 1911-ben nyugalmába vonult és most, épen úgy mint Hindenburgot, őt is felszólította a császár aktív szolgálataira.

A német nagyvezérkar jelentése.

Berlin, október 8. A nagy főhadiszállás jelenti október 7-én este: Franciaországban a hadsereg jobbszárnyán folyó harcok még nem vezettek döntésre. A franciák előnyomulása az Argonnesokban és Verdun északkeleti frontján vissza lett vervo. Antwerpennél Broechem-erőd birtokunkban van. Támadásunk átlépte a Nethes szakaszt és a belső erődökhöz közeledünk. Egy angol dandárt és a belgákat a külső és belső erődök között megvertük és Antwerpenbe visszavetettük. Négy nehéz úteget, ötvenkét tábori ágyut, sok gépfegyvert, köztük angolokat is, nyílt területen elfoglaltunk. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A francia hadvezetőség a helyzetről.

Páris, október 8. Október negyedikén a francia hadügyminisztérium Bordeauxban a következő hivatalos jelentést adta ki: Balszárnyunkon egy előrenyomott csapattestünk, amely Arrasnál betört, némiképp előrehaladt egy kissé keletre föntnevezett várostól északi irányban. La Sommenál Albert előtt némiképp előrenyomultunk. Roye és Lassigny között az ellenség heves támadásokat intézett ellenünk. A front többi részén nyugalom van. St.-Michiel környékén, mint onnan érkezett hírek mondják, a Meuse balpartjáról elvonult az ellenség, még nem tudni, hová és mi célból. (Pol. Hir.)

Páris, október 8. (Rómán át.) A francia főhadiszállás jelenti október 4-én, délután három órakor. A balszárnyunkon megkezdett akciót folytatjuk, különösen Roye környékén, ahol minden német támadást visszautasítottunk, bár ezen a vonalon az ellenséges frontba új, a centrumból elvont erősítések érkeztek. A centrumban Reimstől Argonnesig semmi újság. Az Argonnesokban a német trónörökös vezetése alatt álló XVI. német hadtest, mely a Gravelle-i erődöségen át kísérelte meg az átvonulást, Warrenne-La Harce-Vienne-La Ville-i északi oldalon helyezkedett el. A főhadiszállás negyedikén éjjeli tizenegy órakor jelenti: Semmi új jelenteni való nincs, az általános benyomás kedvező. (Pol. Hir.)

Biznak a győzelemben a francia kormány tagjai.

Berlin. Londonból jelentik: Poincaré, Viviani, Millerand, akik ma itt időztek, optimisz-

tikusan nyilatkoztak a helyzetről. A harc helyzete szerintük nemsokára Németország lesz. Berlin. A Daily Express jelenti, hogy Poincaré és Viviani visszatértek Bordeauxba.

Antwerpen végső ostroma.

Rotterdam. Egy német aviatikus bombát dobott Antwerpenre. A községi képviselőtestület hozzájárult a végső ellentállás kimondásához.

Berlin, október 8. Rotterdamból jelentik: A helyzet Antwerpenben igen kétségbeesett, a mennyiben a németek feltartóztathatatlanul nyomulnak előre. A helyőrség parancsnoka már a megadásról tárgyal, mert látja a németek ágyumonstrumai által okozott borzasztó károkat.

Majna-Frankfurt, október 8. A Frankfurter Zeitung Amsterdamból jelenti mai kelettel: A Nieuws van den Dag jelenti Rosendalból: Reggel fél nyolc órakor a németek futárral megízték, hogy féltízkor megkezdik Antwerpen bombázását. A kormány féltizenkötökör átköltözött Ostendébe. A király a városban maradt. Sámos menekülő a hollandi határra érkezett.

Aradi gyáros fia orosz hadifogságban.

(Weisz Károly levelet írt Moszkvából.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 8.

Megírta már az Aradi Közlöny, hogy Weisz Károly, Weisz Márkus cukorgyáros fia sebesülten orosz hadifogságba jutott. A mozgás első napjaiban Weisz Károly, mint tartalékos huszárhadnagy azonnal bevonult ezredéhez, amelyet az orosz harcintérra dirigáltak. A fiatal huszárhadnagy több ütközetben vett részt, majd megsebesülve az oroszok kezébe került. Hozzá tartozói a legnagyobb aggodalommal látták, hogy hetek át nem érkezik hír róla, míg néhány héttel ezelőtt levelet hozott a posta a hadifogságban lévő huszártisztól. Hogy milyen úton sikerült neki Aradra juttatni a levelet, azt nem lehetett megtudni, mert a levélben csak annyit írt, hogy sebesülten viszik Oroszország belsejébe. Szülei megnyugodtak némileg, amikor ezt az értesítést megkapták, de különösen az a körülmény, hogy fiuk megsebesült, természetesen aggasztotta őket és minden lehetőt elkövettek, hogy közelebbi adatokat nyerjenek helyzetéről. Weisz Márkus nevével együtt most is Bécsben tartózkodik, ahová azért utazott, hogy külföldi államok konzulátusai útján próbáljon megtudni valamit hadifogságban lévő fia sorsáról.

Ma megint levél jött Aradra a fogolytól. A pár soros levélben, amely óriási kerülő úton jutott el Magyarországra, ezeket írja a huszárhadnagy:

Moszkva, 1914. IX. 16.

Liebe Eltern! Hoffentlich habt Ihr meinen ersten Brief erhalten. Ich fühle mich ziemlich gut verhältnismässig. In ein-zwei Wochen komme vielleicht auf einen ständigen Aufenthaltsort, dann wird Ihr mir auch schreiben können. Ich liege noch in Spital, wurde am Arm schon geheilt, am Knie aber noch nicht, das wird aber auch in ein-zwei Wochen geschehen sein. Ich grüsse und küsse meine lieben alle und verbleibe Euer treuer Sohn.

(A levél magyar fordításban így hangzik: Kedves szüleim! Remélhetőleg megkaptátok első levelemet. A körülményekhez képest elég jól érzem magam. Egy-két hét múlva talán állandó tartózkodási helyre jutok, akkor ti is írhattok majd nekem. Kórházban fekszem még, a karom már begyógyult, a térdem még nem, de remélhetőleg egy-két héten belül ez is megtörténik. Üdvözlöm és csókolom szeretteimet a maradék hű fiatok.)

Mint ez a levél mutatja, Weisz Károly sebei már gyógyulóban vannak s hihetőleg a háború után ép egészségben szabadul ki majd fogságából a snajdig hadnagy, akinek sorsa iránt Aradon általános érdeklődés mutatkozik.

Hogyan történt Mármarosziget átadása?

— Harcok a betört oroszokkal. — Üdvözlük az orosz tábornokot. — Három napi orosz világ. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Huszt, október 8.

A huszti főszolgabíró kuriáján együtt van Mármaros vármegye hivatalos apparátusa. Az oroszok által megszállott szigeti, sugatagi, izavölgyi, vissói, tiszavölgyi, taracvizi, técsői, dolhai és ökörmezői járások összes tisztviselői itt várják be a további fejleményeket. A megye tisztviselőit együtt tartják s ha kénytelenek voltak is lakóhelyükről eltávozni, a megye területét a főispán intézkedése folytán nem hagyhatja el egyetlen tisztviselő sem. A telefon folytonosan csilingel. Csaba Adorján, Szatmármegye főispánja telefonon érdeklődik a mármarosi harcok iránt. Dán Lajos főszolgabíró szolgál felvilágosítással, de ő is kíváncsi arra, igaz-e a hír, hogy az oroszok Nagybánya felé közelednek.

— Szó sincs róla. A megye területén egyetlen orosz sincsen. Mindenütt a legteljesebb nyugalom van, — válaszolja a főispán. Hogy a mármarosi menekülés magával ragadott néhány félnélőbb természetű szatmári és nagykarolyi kereskedőt, abszolúte nem minősíthető pániknak.

Alig teszi le a főszolgabíró a kagylót, Molnár Viktor kormánybiztos, majd Bethlen Balázs gróf főispán érdeklődik. Nyegre László, Mármaros főispánja reggel óta automobilon járja a harteret. Még semmi hír sincs, az urakon lassankint egyre jobban erőt vesz az izgalom, végre felhívják Técsőt, amelynek katonai parancsnoksága jelenti, hogy kozák előőrsek megközelítették a várost, de a mi katonáink visszaverték őket.

A főszolgabíróságon tömegesen jelentkeznek rutének. Menekülni akarnak, utazási igazolványt kérnek, de egyetlen egynek sem teljesítik a kérését. A parancs az, hogy Husztból egyetlen lélek sem távozhat többé, nehogy még jobban felverjék az országot az alapatlan rémhírekkel. A rutének szitkozódva távoznak s mindjárt meg is tudjuk, hogy miért tartják szigorúan a hatóságok a pravoszlávokat.

Betörés a jabloncai hágón.

Amíg újabb csapatok érkeztek segítségünkre, a mieink Ökörmező felé vonultak vissza. Itt azután nagy csata fejlődött ki, amely teljes napig tartott. Az oroszok tiszszor annyian voltak, de nem tudtak megküzdeni katonáinkkal. Közben szakadatlanul érkeztek a sziklákon kuszva, libasorban kozákok, gyalogosok, a tüze rék ágyukat vontattak föl a Kárpátokra és innen indítottak gyilkos tüzet a hős népfelkelőkre, akik végül is Alsóbisztrán tömörültek, csodálatosképen azonban a nagy harcban alig szenvedtek veszteségeket. Alsóbisztrán azután napokig feltartották az oroszokat, sőt maguk vették át a támadást, amint megérkeztek Homonna és Nagyszőlős felől segélycsapataink.

Mialatt Ökörmezőnél folyt a harc a jabloncai hágón át benyomult a rengeteg számú orosz. Hogy mennyien lehettek, még most sem lehetett megállapítani, de az eddigi veszteségeikből ítélve harmincezer főre becsüljük az itt betört csapatokat. Az első összecsapás ezen a keleti vonalon Körömező előtt volt. Itt is a népfelkelők, egy erdélyi hadtápszázalój emberei és mintegy háromszáz csendőr vette fel az oroszokkal szemben a harcot és ameddig lehetett, visszatartották a muszka hordát. A tulerő azonban mégis visszavonulásra

kényszerítette vitézül verekedő csapatainkat és így értek el kisebb-nagyobb csata-paték után Bocskóig. Itt ismét nagy csata volt. Egész napi harcban az oroszok százakkal fizettek meg minden lépést, amelyet előre tehettek. Rahónál métermagasra feküdtek a kozák holttestek, az orosz tüzéség képtelen volt a mi katonáink rohamjának ellenállani, több ágyút is zsákmányoltunk, de amikor keresztűzbe kerültünk, ott kellett hagyni a győzelmi jelvényeket.

Csata csatát ért. Rahó orosz kézre került. Nagybocskó, amely alig néhány kilométernyire van Mármaroszigettől, volt a döntő csata színhelye, de itt sem tudtuk feltartóztatni a rengeteg orosz katonát. Másfél napi harc után végre pár órára elesenededtek az ágyúk, a mieink éppen ebédhez készülődtek, amikor a szűk bocskói völgyben ismét megdőrdültek az orosz ágyúk és olyan golyózáport zúdítottak katonáinkra, hogy ezek kénytelenek voltak fedettebb helyre, egészen közel Mármarosziget-hez visszavonulni.

A heves ágyútűz felriasztotta a nagybocskói gyártelep népét. Mindenki menekült. A szegény munkások, kereskedők ott hagyták ebédjüköt és a legszükségesebb holmival az állomásra siettek. Ott már várta őket az utolsó vonat. Valamenhízen felkapaszkodtak rája és amikor az utolsó vasutas is a vonaton volt, a lejtős pályán megindult a vonat. Ebben a pillanatban a szűk völgy minden oldaláról irtózatosszerű ágyútűz adtak az oroszok a vonatra. Egyik gránát oltalálta a mozdonyt, egy másik a kazánt, egy harmadik hatalmas rést ütött az egyik személykocsin.

Nagybocskóba késő délután vonultak be az oroszok és ezzel elérkezett az az idő, amikor Mármarosziget átadása iránt is intézkedni kellett.

Harmincezer orosz Mármarosziget alatt.

Bocskó és a megyeszékhely közt megszünt a telefonösszeköttetés. Nyegre főispán mindegy intézkedést megtett arra nézve, hogy a lakosságot ne találja készületlenül a menekülés riadója, de emberfeletti küzdelmébe került a hatósági embereknek ideig-óráig is megnyugtatni a szigeti lakosságot. Különösen az ott lakó nagyszámú orthodox zsidó közt volt óriási a rémület. Férfiak, asszonyok, gyerekek fejvesztetten járkáltak az utcákon, olyan sirást rivást vittek véghez, hogy Sziget minden utcáját betöltötte a pokoli zivaj. A kereskedők bezárták boltjaikat, sokan az utolsó hitelműveleteket intézték el, követeleiket igyekeztek behajtani és estére egész Mármarosziget zsidósága az utcákon volt. Hatalmas szekerekre tették az ágyúkat, a butorokat, az utcákon a szabad ég alatt könyörgő imádságokat rebagtek; a rémület általános volt, pedig az orosz még jó távol állott a várostól.

Végre éjfél tájban jelentés jött, hogy az orosz tábor közeledik. Nyegre László most már beosztotta mindenkinek a teendőjét. Kiválasztotta azokat, akiket tuzokul vissza kell majd hagyni az ellenségnek, elszállíttatta a megye összes iratait, az adóhivatal pénztárát, állami javakat, vonatra tiltotta a menekülő készen álló embereket, az utolsó vonattal a

gyei tisztviselőket, vasutasokat, postásokat, a város alkalmazottait küldötte Técső felé és amikor már alig két kilométernyire volt az orosz várostól, ő is vonatra ült. Hely a személykocsiban már nem jutott neki, nyitott teherkocsin tette meg Husztig az utat.

Elérkezett a város legszomorubb órája. Minthogy a városházán már elhatározták volt, hogy a várost átadják az oroszoknak, az ellenség közeledtére kivonultak a delegáltak a város határába. Ott várták be az orosz sereget, amely

ajjél két órakor meg is érkezett.

Szőllőy polgármester betegségére való tekintettel már napokkal előbb elhagyta a várost. Szaploneczay helyettes polgármester szintén nagybeteg és idős ember és nem akarta magát kitenni a nagy lelki izgalomnak, így hát Dobay Sándor első városi tanácsos, a református liceum nyugalmazott igazgatója vállalkozott a beszéd megtartására.

Fogadják az éjjel bevonuló oroszokat.

Az előőrsek megérkeztek, Dobay a vezető tiszti elé lépett és jelentette, hogy katonáink elvonultak a városból, amelyet ime, átadni kész. A tiszti őrséget hagyott vissza a mintegy nyolcvan tagból álló városi küldöttségnek és visszasietett a táborba, hogy megvigye a hírt a parancsnokló tábornoknak. Félóra múltán a tábornok nagy kísérettel, követve elég tekintélyes lovas és gyalogos csapattal, megérkezett Mármaroszigetre. Dobay Sándor eléje lépett, meghajtott a kő és a késő éjszakában, zuhogó esőben a következőket mondotta francia nyelven:

— Tábornok ur! Mármarosziget város törvényhatósága engem bizott meg, hogy fogadjam az orosz csapatokat. Hazafiúi fájdalommal, de kötelességérzetem és a város iránti felelősségem tudatában eleget teszek a megbízásnak és ime átadom a megye székhelyét, a történelmi multu Mármaroszigetet, amely büszke városunk volt nekünk és dicső őseinknek. Mi békés polgárok vagyunk és nekünk nem feladatunk, hogy a város pusztulását előidézzük. Hős katonáink tudni fogják kötelességüket a harteren, mi irgalmat kérünk a város és annak lakossága számára. Ellenséges csapat a város falain belül ninesen, békés és szorgalmas polgárok lakják Mármaroszigetet, akik tiszteletben fogják tartani az orosz csapatokkal szemben való kötelezettségüket. Megnyitom városunk kapuit. Isten irgalmát kérem a városra és remélem, tábornok ur, hogy vitéz katonái ember és istenfélőkhöz híven fogják honorálni készségünket.

A beszéd sok ember szeméből könnyeket csikart ki. Maga Dobay a beszéd végén annyira elérzékenyült, hogy sirógörcsökben tört ki. Kinos esend következett ezután. A tábornok egy lépést előre tett, megköszönte torkát és rekedt hangon, szinte rikácsolva mondotta ugyancsak franciául:

— Tudomásul veszem a város átadását. Mi katonák vagyunk és azt a készséget, a mellyel csak a várost kimélik meg a pusztulástól, azzal viszonzom, hogy kijelentem, miszerint a békésen viselkedő polgárságnak bántódása nem lesz. Rendületben fogom korlátozni a város jogait és kötelességeit, kinek mi lesz a feladata és előre figyelmeztetek mindenkit, hogy könyörtelen leszek a rendelkezéseim ellen vétőkkel szemben. Ha csapataim közül egy embernek is bántódása esik, a város fogja meg szenvedni azt. Öntől uram e pillanatban azt követelem, hogy nevezze meg azokat a legtekintélyesebb itt lakó polgárokat, akiket tuzokul fogok kitélelni, kérem átadni a városi adminisztrációt, a pénztárt és majd ké-

sőbb határozok az iránt, hogy ki fogja vezetni a város polgári ügyeit. Első és legfontosabb követelmény az, hogy azonnal szolgáltsa be a táborba a városban lakó hadköteles egyéneket. Több szavam e pillanatban nincsen. Remélem, tudják a várossal szemben való kötelességüket.

Most a tábornok vigyázt vezényelt, a csapatok tisztelgő állásba helyezkedtek és még az éjjel bevonultak Máramaroszigetre, ott három napig időztek. Ellátogattak minden házba, élelmet harácsoltak, néhány helyen romboltak is, magukkal vitték a legértékesebb tárgyakat, de nagyobb pusztítás nem érte a várost.

Huszt, az ideiglenes megyeszékhely.

Huszt város egy hét óta valóságos katonai tábor. A lakosság kilenczederésze elmenekült. Minden üzlet zárva, sehol egyetlen vendéglő sincs nyitva, a város két szállóját bezárták, mindenütt katona van, élelmiszer polgáremberek részére nincsen és a rutének kivül talán mindössze száz ember, nagyjából ortodox zsidó lakik még a városban.

Az állomáson órászámra vesztegelnek katonákkal zsulolásig megtelt vonatok. Hegyi útegek, tábori ágyuk érkeznek, kúrtiszóval bevonnul Husztra a lengyel legionáriusok három ezrede, négyezer szálás, jól megtermett, intelligens lengyel lövész, valamennyien nemesi családból származók, akik a főiskolákról vonultak háborúba. Jelentős szerep jut nekik a máramarosi harcokban, az övék a felderítő szolgálat és csapataik Técső alatt az elsők voltak a küzdelemben. Ezerszámba, nemzeti lobogóval vonulnak el az utcákon a honvédek, valamennyien vadonatúj egyenruhában. Ordonáncok, parancsértisztek száguldanak keresztül-kasul az utcákon, a Rákóczi-úti járásbírósi hivatalban székel a főparancsnok, egy altábornagy, innen intézik az összes csapatmozdulatokat.

Az utcákon mozdulni sem lehet a sok katonától és társzékertől. Száz és száz kocsi várja indulását a tűzvonal felé, a hadtápszámbáljak felkészülődnek, hogy diadalmas offenzíván minden tekintetben sikeres legyen. Mialatt ez a nagyszerű katonai készülődés folyik a városban, a hatóságokat, úgy a polgáriakat, mint a katonait megrohanják a városban rekedt emberek. Ok csak katonát látnak és nem tudják, hogy a legtekélyesebb biztonságban lehetnek. Utazási igazolványért könyörögnek, a rimánkódás minden fajtát vonultatják fel, de a hatóságok híven a parancshoz, nem adnak senkinek engedélyt a város elhagyására. Ugyis a menekülők okozták, hogy az ország legbiztonságosabb pontjairól is utra keltek félnék, hamar riadó emberek, akik minden holmijukat hátrahagyva, menekülnek. Ezek okozták a felesleges riadalmat és ok vonták maguk után még távolabb fekvő helyek lakosságának menekülését. A máramarosi vasuti vonalon még most is vesztegelnek végfelenbe nyuló vonatok, amelyek a legbizarrabb képet adják egy megriadt megye népének. Asszonyok főznek a vasuti kocsikban, már egészen otthonosak és annyira beleélték magukat az izgalmakba, hogy a megnyugtató, sőt diadalmas híreket el sem hiszik. Most, hogy csapataink egész Máramarosban megfutamtották az oroszokat, ezek az emberek is meg fognak nyugodni és az ország minden részében szerieszéledt máramarosi lakosság vissza fog térni üressen hagyott otthonába.

Az éhező Szerbián

keresztül.

(Nisből menekült magyar ember elbeszélése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 8.

Minden nap olvashatunk valamit a szerbiai állapotokról. Szófiaán keresztül érkező híradások jelentik egyre, hogy Szerbiában nem kapnak zsoldot a katonák, a nép között kolera, tifusz dühög és a drágaság elviselhetetlen.

Munkatársunknak alkalma volt egy Szerbiából elmenekült magyar állampolgárral beszélgetni, aki négy nappal ezelőtt hagyta el a feldult országot és Bulgárián, Románián keresztül nagy viszontagságok között hazáig utazott és Aradon rövid időt töltött. A menekült magyart Hans Vilmosnak hívják, foglalkozása könyvkereskedő segéd. Évekkel ezelőtt ment ki Szerbiába és Nisben Lugarics Stjepan üzletében nyert alkalmazást.

Hans Vilmos ezeket az utolsó hetekben tett érdekes megfigyeléseit mondta el:

— Julius 28-án Nis minden lakója az utcán volt. A házak falát bámulták, kiabáltak és az asszonyok a fejüket csóválva sirtak. A mozgósítási plakát függött a házak falain. Már kora délelőtt elrendelték a mozgósítást. A férfiak még csak belenyugodtak az új háborúba, mert tetszett nekik, hogy a „svába” ellen mennek és főleg, mert akkor biztak még az oroszok segítségében, az asszonyok azonban nagyon sópánkodtak.

Gyorsan ment minden. A tartalékosokat hamarosan ellátták fegyverrel és vitték a vonatok. Még a hadüzenet meg sem történt, a Nisben megjelenő lapok öles betűkkel hirdették, hogy Zimony elesett és a szerb sereg Szabadka, illetve Szeged felé vonul. Sokat írtak Ófelsége haláláról, sokat a horvátok, oláhok, szerbek és rutének lázadásáról, de legtöbbet az álgyőzelmekről. Őrült mindenki és nagyokat táncoltak, itták a monarchia megsemmisítésének örömeit.

De bizony nagyon rövid ideig tartott ez a rózsás állapot. Sok sebesültet hoztak a vonatok és Belgrádból rögtön megérkezett. Nisben komolyodni kezdtek az arcok. Az élelmiszerek drágulása gyorsan, de biztosan haladt. A gazdagok összevásárolták minden készletet, a szegényebb osztály csak kenyeret evett és vizet ivott már akkor is. Mikor Sabac elesett, minden házra fekete lobogót tűztek. Alig volt család, akinek egy-két hozzátartozója el nem esett volna abban a rettenetes ütközetben. A lapok pesszimistikusabbak lettek, mert a vesztességi kimutatások a sabáci csata után 17 ezer sebesültet és kilencezer halottat tüntettek fel.

Most, amikor a magyar származású könyvkereskedő segéd megezőkött, már türethetetlen volt a helyzet Nisben. Százával hulltak meg kolerában az emberek. A sebesültek ott felforgattak az utca kövezetén, mert már a magánházakban nincs hely számukra. Orvos nincs. Akik voltak, legnagyobb részt görögök, azok megszögték, mert nem kaptak fizetést. Egy kiló kenyeret már akkor egy korona 40-60 fillérért lehetett csak kapni, bugonya, cukor és só teljesen kifogyott, a kutak vize pedig meg van fertőzve, mert a szerb különben is rendetlen, hát még most, a mikor minden második ember sebesült, vagy beteg.

Az utcákon rettenetes jelenetek játszódhatnak le. Faluról, vagy tanyáról bejönnek a kiéhezett asszonyok, vagy egészen öreg férfiak és egyszerűen loútik, vagy leszurják a járókelőket, kirabolják őket, jól laknak és hazamennek. A gyilkosok, rablók, mind szaba-

don járnak. A börtönök és fegyházak ajtajait megnyitották, mert még a rabokat sem tudták élelmezni.

Petár királyt gyűlölik és ha szabadon mozogná a nép között a legborzalmasabb bosszút állának rajta, mert tudják, hogy az ő bárgyúsága vitte Szerbiát a végpusztulás útjára. Ugyanígy vannak Pasioscsal és az egész katonai, illetve háborus-párttal. Nem egy kereskedőt gyilkoltak meg azért, hogy a hadseregnek élelmiszert és ruhát szállított.

Hans Vilmos miután elhagyta Nist, a bolgár határig gyalog tette meg az utat. Több falun ment keresztül és látta, hogy a parasztság asszonyok a fakörget őrlik meg és abból készítik a kenyeret. Csak egy-egy mérék kukorica lisztet vegyitnek közé, hogy valami ize legyen.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: Nemtudomka.

Szombat: Ferenc József azt üzenté és Akik itthon maradtak.

* A színház egész személyzete nap nap mellett el van foglalva a szombati üdonsággal, amikor Pásztor Árpád és Heltay Jenő színiaknak meg egy estén közösen Ferenc József azt üzenté és Akik itthon maradtak hazafias új művekből. A szombati előadásra eddig is sok jegyet vittek. — Aranyosó, Zerkovics kedvelt operettje kerül színi vasárnap délután, a főszerepben Dióssy, Pataky, Hampel, Fülöp Irma, Járay, Győző, Várnay, Polgár, stb.

* Éjjeli vendég. (Bűnügyi dráma az Apollóban.) Ideigizgató bűnügyi drámát mutatott be ma este az Apolló-színház a publikum élénk érdeklődése mellett. A régi, nagyszerű detektív drámákra emlékeztet ez az izgalmas kép, amelynek a pazar kiláztatása is lekötötte az ember figyelmét. Laifite grófnő különváltan él férjétől. Egyetlen fiacskája a grófnál van, aki a gyermeket elrejté előle. A grófnő felbireli Frigenet esavargót, hogy rabolja el a gyermekét. Frigenet éjnek idején eleget tesz a megbízásnak, de a gyermeket nem adja oda a grófnőnek, hanem újabb jutalmat akar előbb kicsikarni tőle. A grófnő tudja, hogy gyermeke egy külvárosi korezmában van elrejtve. Apacsnak öltözve bejut a lebuja s mikor kikutatja, hogy hol van a fiúcska, a rendőrség oltalmát kéri. A rendőrség emberei üldözőbe veszik a menekülő esavargót. Izgalmas hajszá fejlődik ki. Már csaknem utoléri, mikor Frigenet a folyó hidjára érve, a kisfiút a folyóba dobva igyekszik menekülni, az egyik detektív kimenté a kisfiút. Frigenetet a rendőrség elfogta. A grófnő, kit ez a kaland annyira megviselt, hogy belebetegedett, arra kéri a gróft, engedje meg, hogy fiacskáját még egyszer megölelhassa. A gróf, kit ez a szeretet a fiúcska iránt nagyon meghatolt, kibökül feleségével és újra együtt szerethetik egyetlen gyermeküket. A nagyszerű képet pénteken is bemutatja az Apolló színház.

* Trója pusztulása. (Történelmi sláger az Urániában.) A mai háborus világban az ember önkéntelenül is végigkutat az emberiség nagy csatái után. Az Uránia színház mai bemutatása olénk tárja a világnak egyik legrégebb csatáját, a görög-trójai háborút. A kiváló felvétel egy nagy történelmi tragédia keretében hozza színi a kisázsiai harcokat, Trója városának elfoglalását. — A Drina menti harcok az Urániában. Hiteles harctéri felvételek III. sorozata. A színház folytatólagosan bemutatja a Szerbiában előnyomuló vitéz hadseregünk működéséről a hadügyminiszterium irattára részére készült hiteles felvételeket. A kiválóan érdekes felvétel a Drina melletti harcokról, trén és utászcsapataink működéséről és egy dragonosozozred előrsi szolgálatáról van felvéve, hiteleségét maga a kép bizonyítja és így igen érdekes látványosságot képez.

* Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel Izsó 100.000 kötetes kölönsönkönyvtárára.

Naptárhirdetők

szives figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az ideán is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kórják t. hirdetőinket, hogy feladai szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Visszafoglaljuk a galíciai városokat.

— Csapataink újabb előhaladása. — Rzeszowot elvettük az oroszoktól. — Przemysl véres ostroma. — Japán segítség az oroszoknak. —

Távirati tudósítás.

Berlin—Bécs, október 8.

Előrenyomulás Ivangorod felé.

Berlin. A nagy főhadiszállás jelenti október 7-én este.

Az oroszok támadásait Suwalki kormányzószágban visszautasítottuk. Az oroszok 2700 foglyot, kilenc gépfegyvert vesztek. Lengyelországban kisebb eredményes ütközetekben Ivangorodtól nyugatra 4800 foglyot ejtettünk. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin, október 8. A lapok haditudósítói jelentik: Miután az oroszoknak Opatow és Ostrowieca között állást foglalt csapatait a hé negyedikén heves harc után visszavetettük, az oroszok megkísérelték, hogy csapataikat megerősítve, kieroszakolják a Visztulán való újabb átkelést. Az oroszok részéről a varsói gárdalövészdandár volt erre a célra kiszemelve. A mi csapataink csak akkor támadták meg őket, amikor a folyam mellett felfejlődve az átkeléshez akartak fogni. Heves harc keletkezett, amelyekben az oroszokban jól elhelyezett tüzéségünk akkora kárt tett, hogy szinte vissza kellett vonulniok. Lovasságunk a Visztulán átkelve üldözte az oroszokat.

Csapataink visszafoglalják a galíciai városokat.

Budapest, október 8. (Hivatalos jelentés.) Csapataink további előnyomulása közben az ellenséget tegnap a Przemysl felé vezető műt mentén Baryoznál Dinowól nyugatra visszavetettük és Rzeszowot is visszafoglaltuk, ahol ágyukat zsákmányoltunk. A menekülő oroszoktól sok foglyot ejtettünk és sok járművet vettünk el. A Przemysl ellen intézett ismételt heves támadásokat fényesen visszavertük. Höfer vezérőrnagy a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Negyven ezer orosz esett el Przemysl alatt.

Bécs. Bukaresti jól informált katonai körök orosz forrásból értesültek arról, hogy a Przemyslt ostromló orosz sereg e hét keddjén rohamra ment a vár külső sáncai ellen. A védő drótkerítésig és árkokig jutottak el, innen azonban óriási veszteségekkel gyors menekülésre voltak kényszerítve. A sáncok aláaknázott része ugyanis felrobbant, ezenkívül ágyúink is iszonyu pusztítást vittek véghez az oroszok sorai között, úgy, hogy negyven ezerre tehető az oroszok vesztesége ennél a balul sikerült rohamnál.

A cár Lembergbe készül.

Berlin, október 8. Stockholmból jelentik: A cár megérkezett Lublinba és onnan Lembergbe utazik.

Visszatérésre szólítják a galíciai hivatalnokokat.

Biala, október 8. Az ezidőszerinti Bialában megjelenő lemburgi újság a következő hivatalos kommunikét teszi közzé:

A galíciai helytartó ezúton felszólítja az összes galíciai állambivatalnokokat, akik a háborús esemény folytán hivataluk elhagyásakor elmulasztották ideiglenes tartózkodási helyük címét előjáróiknak bejelenteni, vagy pedig ölmü-

Repülőgépen a körúszárt Przemyslbe.

Budapest. A hadisajtószállásról jelentik a lapok tudósítói: Az ellenségtől körúszárt Przemysl várával főhadiszállásunk már napok óta csak drótnélküli állomásai útján érintkezhetett, most azonban egy repülőgéppünknek sikerült főhadiszállásunkról ezer veszedelem közt eljutni a várba.

A vakmerő pilóta, akinek kíséretében egy vezérkari százados is volt, október elsején szállt fel hadseregünk frontjáról és miután elropult az orosz csapatok felett, szerencsésen leszállt Przemyslbe. Az ellenséges vonal fölött szakadatlanul lövöldöztek nemcsak puskatűzzel, hanem ostromágyúkkal is. Az egyik ágyulövődék husz centiméternyire zugott el a repülőgép mellett.

A levegő hősei több napot töltöttek a várban. Ez idő alatt tanúi voltak annak, hogy a várvédő sereget milyen harci lelkesedés hatja át és hogy több kirohanásban visszasszorítva az ellenséget, számos foglyot ejtett. Tapasztalták, hogy az oroszok valamennyi támadása, a vármevek tüzelése alatt, rettenetes veszteségek mellett összeomlott.

A repülőgép, miután átvette a várparancsnokság jelentéseit, október 6-án újra a levegőbe szállt, hogy visszatérjen a mi frontunkra. Alighogy az ellenség fölé érkezett, ismét vad tüzeléssel fogadták. A srapszekek oly közel robbantak föl az aeroplán mellett, hogy dördülésük tulszárnyalta a motor hatalmas katógását. Voltak pillanatok, amikor a levegőnyomástól erősen megingott a készülék stabilitása. A robbanások következtében támadt füstfelhők annyira körülvették a repülőgépet, hogy a katonai pilóta percegekig nem látott körülük. Később hóviharba is kerültek és bár a motor nyomócsöve is eltört, a vakmerő légi utasoknak négyórás repülés után, mégis sikerült elérniök a főhadiszállásukat. A repülőgépet, mint a leszállásnál megállapították, nyolc golyó furta keresztül.

Grandiózus, önmagukban is lélekemelő események azok, amelyekről a harotéri hírek beszélnek. Anélkül, hogy az események következményeinek beláthatatlan sorozatát vennők figyelembe, maga az esemény is felfrissíti és felvidíti a lelket.

Főhadparancsnokunk, Frigyes főherceg október negyedikén kiadott parancsában bejelentette, hogy megkezdjük újból az offenzívát, még pedig vállalva német szövetségeseinkkel. Ezt a bejelentést már a negyedik napon olyan eredmények igazolják, amelyek nemcsak a legszebb reményekre jogosítók, hanem olyanok, hogy önmagukban is rendkívül nagy értékkel bírnak. Előnyomulásunk nemcsak az ellenség visszavetését jelenti, nemcsak térbeli nyereséget jelent, hanem amellet, hogy az ellenségnek ki kell ürtenie Galiciát, abba a veszélyes helyzetbe is került, hogy átkaroljuk és közel szorítjuk a Rokitno és a Polesia mocsarakhoz. Óriási feladat vár itt ránk. Oroszország mérhetetlen embertömegeket tud idevetni és igaztalanok lennének derék hadseregünkkel szemben, ha nem ismernők be, hogy az ellenség derekasan harcol. De amögöttünk lévő események, valamint az új offenzíva kezdete, mindenkit arra jogosít, hogy bizalommal tekintsen az óhajtott végcél szerencsés elérése elé.

Az északi harotéren és Orosz-Lengyelországban történeteket most már a német nagy vezérkar is jelenti és így a mi vezérkarunk jelentései mintegy kiegészítődnek.

Seregeink északi szárnyát, amely tegnapelőtt még Arnapol előtt volt, most már Radom-Ivangorod felé nyomult előre és a német seregek pedig Radomnál, továbbá az Opatow-Ostrowieca vonalon (16 kilométernyire északra Opatowtól) sikereket értek el.

Az orosz szárny és ezzel az orosz főerő átkarolása most már halad előre és ennek az operációnak kifejlődése elé a legjobb reményekkel nézhetünk elébe, mert ha Ivangorodig terjesztjük ki a frontot, akkor még eredményesebben lehet egy délre irányuló jobbra kanyarodással Lublin felé az északi orosz szárnyat átfogni és győzelem esetén elárthatjuk a Visztula és Bug közötti területet az oroszok elől, és arra kényszeríthetjük őket, hogy keletre vagy északkeletre vonuljanak vissza.

Ha a déli orosz szárny átkarolása is lehetővé válnék, akkor az oroszok csak északkeleti irányban tudnának visszavonulni. Ebben az irányban azonban az út a Rokitno mocsarakhoz — a megsemmisítéshez vezet.

Hadseregeink Orosz-Lengyelországban operáló balszárnyának eddig egyre sikeres offenzívája tehermentesítette frontközéppünket. Hogy ez mily mértékben lesz érezhető, azt alighanem már a következő napok meg fogják mutatni. Hadvezetéségünk mai jelentéséből azt a kedvező hírt olvassuk ki, hogy offenzívánk ezen a vonalon is sikeres, azonban az oroszok gyors visszavonulása folytán eddig csak apróbb összetűzésekre nyílt alkalom. Przemysl eddig is jelentékeny veszteségeket okozott a megszálló orosz erőeknek.

Az oroszok ellen folytatott harcok ismeretének sorából nem szabad elmaradni azoknak az eredményeknek, amelyeket a Suwalki kormányzószágban operáló német haderők érnek el.

lasztották a lakásukban beállott változást közzélni, hogy új címüket azonnal tudassák táviratilag a bialai helytartóság elnökségénél.

Nincs tiszt, nincs harci kedv Oroszországban.

Stockholm, október 8. Pétervárról jelentik: A hadseregben egyre érezhetőbbé válik, hogy nagy a hiány tisztokban. Nincsenek tisztok, a kik a legénységet kiképeznék.

Frankfurt, október 8. A Frankfurter Zeitung-nak táviratozzák Pétervárról Stockholmon át: Az orosz fővárosban csak most tudódott ki, hogy Kelet-Poroszországban az oroszok nagy vereségeket szenvedtek. Bármennyire titkolta is a hadvezetéség és a kormány, mégis kiszivárgott a vereségek híre s bár részleteket nem tudnak, Pétervárot nagy az elkedvetlenedés.

Japán katonákkal és fegyverekkel segíti Oroszországot?

KÖLN. (Cenzurálva.) A Kölnische Zeitungnak jelentik Kopenhagenből: A Politiken arról értesül egy Dünaburgból odaérkezett dán úrtól, hogy szeptember 26-án több katonavonat érkezett japán katonákkal oda. Vasuti hivatalnokok azt mondták neki, hogy szeptember 26-ig 160 vonat érkezett meg Wladivostokból és hogy minden

vonat 35 kocsiból állott. Orosz tisztek ezt megerősítették és még azt is mondták, hogy a japánokat Vlnába viszik, ahol az orosz főhadiszállás van. A tisztek állítása szerint a továbbiakig naponta 15 vonat érkezése van be

jelentse. Összesen százötvenezer japán katonát várnak.

Bécs, október 3. A Zeit londoni távirata szerint Tokióból azt jelentik, hogy az oroszok Japánban rengeteg mennyiségű fegyvert és löszert vásárolnak.

Menekülnek az oroszok Mármarosból.

— Győzelmes harcaink Mármaroszigetnél és Nagyboeskonál. — A vitéz népfőkelők és legionáriusok. — Visszatér a lakosság az oroszoktól megtisztított területre. —

— Távirati tudósítás. —

Budapest, október 7.

Miután Mármaroszigetről csufos vereségük után távozni voltak kénytelenek az oroszok, menekülő útjukban Nagyboeskoig jutottak el, ahol újból összeszedték magukat és megpróbáltak szembeállni üldöző seregeinkkel, de itt is vereséget szenvedtek. Az oroszok kivonulása után a Mármaroszigetről eltávozott hatóságok visszatértek a városba, ahol újból megkezdték működésüket. Örömmel konstatálták, hogy gyújtogatások, pusztítások távollétük alatt nem történtek, mindössze néhány külvárosi házat fosztogattak ki az oroszok. A vonatok már szabályszerűen közlekednek s a posta, táviró és telefon is rendes működést fejt ki.

A visszafoglalt Mármarosziget.

Szatmárról jelentik: Mármaros vármegye hatóságai, amelyek egy héttig Huszton székeltek, csapataink fényes győzelme után, amely kényszerítette az oroszokat, hogy sietve kitávozzanak Mármaroszigetről, visszaköltöztek a vármegye székhelyére.

Győzelmes seregünk a técső-hosszumezei csata után tegnap éjjel vonultak be Mármaroszigetre, amelynek lakossága ujjongva fogadta vitéz csapatainkat. Csapataink rögtön az ellenség üldözésére indultak és az oroszokat, óriási veszteséget okozva nekik, Nagyboeskonál Gyertyánligetig kergették. A vert ellenség Kőrösmező felé menekült, hogy a Jablonica szoroson elhagyhassa Magyarországot területét.

A técső-hosszumezei és a krácsfalvi ütközetekben husznál több ágyut zsákmányoltunk és több ezer orosz katonát elfogtunk. A sebesültek és halottak megszámlálása most folyik, azonban máris konstatálható, hogy az oroszokat irtózatossá veszteség érte.

Hivatalos megállapítás szerint a Viszokinyeregtől (1448 méter magas, Mármaroszigettől északra a határon) nyugatra nyoma sincs már az ellenségnek és csak napok kérdése, hogy megsemmisítjük, vagy kiűzzük a betört orosz hadseregrészeket azokat a csapatait is, amelyek még Mármaros vármegyében vannak és amelyek a szomszédos Besztercenaszobban kalandoznak.

Népfőkelők és légionáriusok dicsérete.

Budapestről jelentik: Hofler vezérnagy, a vezérkari főnök helyettese a következőket közli: A Mármaroszigeti győzelmes harcoknál a magyar és galiciai népfőkelők, valamint a lengyel légionáriusok vettek részt a vitézségben. (Miniszterelnökség távirati tudósítása.)

Beszterceből is kiverik az oroszot.

Désről jelentik: Az oroszok Beszterce vármegyei betörésének következménye az volt, hogy egyes féltékeny családok Beszterceből elmenekültek, annál is inkább, minthogy rövid időre a hatóságok is elhagyták helyüket. A menekülésre — mint azt Bethlen Miklós gróf kor-

mánybiztos hirdetménye mutatja — nem voltak. A kormánybiztos hirdetménye ugyanis azt közli a menekültekkel, hogy Teles falunál, a mely Beszterce és Mármarosziget között van, győzelmesen megütköztek csapataink az oroszokkal, akik kétségbeesetten menekülnek Nagylápos felé. A csatában négyszáz foglyot ejtettünk. A hirdetmény azt is tudatja a lakossággal, hogy a radnai szoros közelében lévő tekintélyes számú csapataink minden veszedelemről megmentik a vidéket s így biztosítva vagyunk, hogy az oroszok esetleges újabb betöréseiket is győzelmesen verhetjük vissza.

A menekülők hazatérése.

Nagyváradról jelentik: Az oroszok Mármaroszigetről való kivetésének híre a Nagyváradon levő több ezer főre menő menekültek között leirhatatlan örömet keltett. Számosan még tegnap visszautaztak lakóhelyükre. A nagyváradai posta és táviróigazgatóság ugyanis arról értesítette a menekülteket, hogy tegnap estétől kezdve Mármaroszigettel a rendes vasúti forgalom helyreállott. Az igazgatóság egyébként intézkedett sürgősen aziránt is, hogy a Debrecenben levő, mármaroszigeti posta, táviró és műszaki személyzet azonnal térjen vissza állomáshelyére, ahol az általuk leszerelt táviró- és telefonvonalakat már helyreállították. Hlatky Endre Nagyvárad város főispánja a polgársággal hirdetményben tudatta Mármarosziget felszabadulását.

Német katonák is harcoltak Mármarosban.

Budapestről jelentik: A budapesti költői pályaudvarra egy sebesültszállítmánnyal ma olyan katonák is érkeztek, akik a Mármarosziget körüli harcokban sebesültek meg. A Mármarosban levő német szövetséges csapatokhoz tartozó katonák közül is megsebesültek néhányan, s mikor a budapesti közönség meglátta a német egyenruhás sebesülteket, viharos ovációkat rendezett a németek mellett. Étellel itallal látták el a németeket, akik örömmel fogadták a lelkes fogadtatást és áradozva beszéltek arról, hogy a magyar katonák milyen halálmegvető hősiességgel küzdöttek.

A halott levelet ír. Kassáról jelentik: A 14. veszteség kimutatás azt a hírt hozta, hogy Szakraida István a nagyváradai 37. gyalogezred hadnagyja a szerb határon elesett. Ugyanakkor a katonai parancsnokság hivatalosan közölte a hadnagytól hozzátartozóival, hogy augusztus 19-én Dugopoljenél hősi halált halt a teccsület mezején s ott nyomban elföldelték. A minap után egy ceruzával írott és Nisből az október 11-én keltezett levél érkezett a hadnagytól édesanyjához, amelyben közli, hogy megsebesült, a szerbek kezébe került és Nisben ápolják. Egy urinő tette neki lehetővé, hogy haza írhasson, akinek a bukaresti konzulátuson van egy rokona és onnan továbbírták levelét Magyarországra. Édesanyjával közölte az illető hogy címét is és kérte, hogy a neki szóló leveleket erre a címre küldjék. A levelet Bukarestben szeptember 14-én adták föl.

Boszniából kivertük a szerbek betörését.

(Két napos harc után diadal. — Szerbiai offenzívánk megsemmisítő.)

Távirati tudósítás.

Budapest, október 8.

Boszniának az ellenségtől való megtisztítása óljából folyamatba tett akciónk további eredményekkel járt. A montenegrói csapatokkal szemben elért és már jelentett sikereinkhez most egy döntő csapás fűződik, amelyet a Visegrádon keresztül harc nélkül betört szerb csapatokra mértünk. Északi oszlopukat Srebrenica felől Bajina-Basta felé a Drinán át már visszavetettük, miközben vonatjukat és löszeroszlopukat elvettük. A Ronja-Planina felé előrehatolt főerőjüket, amely Bozanovics Milos tábornok volt hadügyminiszter parancsnoksága alatt állott, a mi seregünk két napos csatában teljesen megverte és az ellenség csak gyors futással menekült meg a részünkről tervezett elfogástól. A 14. népfelkelő ezredjük egyik zászlóalját elfogtuk, több gyors tüzező ágyut zsákmányoltunk. Potiorek tábornok. Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Szofia, október 8. A nishi bolgár követ jelentést küldött kormányának a szerbiai harcokról. A jelentésből kitünik, hogy a harc Krupanjnl folyik és seregünk új offenzívája alkalmas arra, hogy a szerb seregre megsemmisítő csapást mérjen. Nisben a hangulat nyomott, mert nem számítottak arra, hogy seregünk offenzívája ily vehemens lesz. (Sajtóalbizottság engedélyével. Táviróda.)

Szofia, október 8. A bolgár külügyminiszter Strignicából a következő táviratot kapta a szerb terror uralmáról: Újabb menekülők érkeztek Istipből. Borzalmas részleteket mesélnek. Istip városát ellepték a szerbek, akik minden épkézláb embert elvisznek és boszorozzák a szerb hadseregbe. A csendőrség és a nép között két összeütközés volt, mely alkalmakkor a csendőrség tüzelt a népre. 283 családot, melynek fejei Bulgáriába menekültek, a szerbek elfogták négy asszony a fogságban meghalt eddig ismeretlen okból. A népesség hihetetlen kínzásoknak van kitéve a városban.

A bolgár távirati iroda ezt a jelentést az összes európai államoknak továbbította.

Grác, október 8. Az osztrák-magyar sereg egy sebesült tisztje beszélt:

— A Drina-melletti ütközetben egy lövés ért a bal térdemen és sebesültem egy magas latról lezuhantam. Lent egy szerb kém-örjárat akadt rám, mely minden értékesebb dolgomat, tábori messzelátómat, revolveremet s térkép-tartómat elrabolta. Biztosra vettem, hogy fogságba kerülök, de a szerbek, úgy látszik, csak rabolni akartak, mert aztán elvonultak, anélkül, hogy velem törődtek volna. Másnap reggel egy gyalogezred járőrei biztonságba helyeztek. (Bud. Tud.)

Vilmos császár francia földön.

(A nagy főhadiszállás élete. — A német birodalom és hadsereg vezetői egy francia kis városból kormányoznak.)

Távírói tudósítás.

Berlin, október 8.

A nagy főhadiszállásra nézve, amely mindig kényeszerűlve van körülbelül ötven kilométernyi, vagy még nagyobb távolságra a front mögött maradni, a lakás és az ellátás kérdése, legalább egyelőre még nem játszik fontos szerepet. A főhadiszállás jelenleg Franciaország egy városában tartózkodik, amelynek huszezer lakosa van és nagyon jómódu. Ezt bizonyítják a gazdag áruházak, a számos ékszer- és elegáns nődivatüzlet, valamint a nagy bankok fiókjai. Persze legtöbb üzletet magára hagyta a tulajdonosa, amint hogy a vagyonszámba polgárok közül is dőre módon sokan elmenekültek a mi csapataink bevonulásakor, mert a polgármester egy hirdetésében — még most is ott díszel az utcasarkokon — gyors menekülést ajánlott nekik. De miután meghallották, hogy milyen békés rendben történik itt minden s hogy az ittmaradt kereskedők milyen jó üzleteket csinálnak, (hiszen a nagy főhadiszállásnak majdnem ötszáz tagja van) egyre nagyobb csoportokban tértek vissza s a város neomsokára visszanyeri rendes külsejét. A város lakói természetesen tudják, hogy körülük tartózkodik a német államfő s így naponta kíváncsian ácsorognak a szállás előtt, amelyet a főudvarmesteri hivatal Reichsch báró főudvarmester vezetése alatt rendezett be a császár számára. Itt minden rendelkezésére áll az uralkodónak, amit személyes szükségletei megkívánnak. A császár szállása egy régi francia patrícius nyaralójában van. A francia előkelőség fejedelmi módon rendezte be házáat és kertjét. A város minden őrhelyével közvetlen telefonösszeköttetésben áll a császár, minthogy tábori postakezelőségünk legelőkelőbb feladatának tartotta, hogy mindenekelőtt helyreállítsa a részben megrongált telefon és távíró vezetéseket. Vízvezeték, gázvilágítás, sőt még villanyfény is van. Naponta közlekedő autómobiljárt Luxemburgon és Kölnön keresztül három napon belül Berlinbe szállítja és visszahozza a futárokat. Ezenkívül természetesen közvetlen távíró- és telefonösszeköttetés van a birodalom fővárosával.

A császár kíséretében vannak Plessen tábornagyon kívül Contard, Chelius és báró Marschall vezérőrnagyok, továbbá Mutius ezredes, Hahnke alezredes, Caprivi, Moltke gróf és Hirschfeld őrnagyok. Három orosz kísérete el a császárt a nagy főhadiszállásra. A személyes kísérethez tartoznak még Schönburg herceg ezredes és Plesz herceg alezredes. A Crédit Lyonnais szép helyiségeiben talált elhelyezést a császár katonai irodája. Főnöke báró Lyncker tábornok. A tengerészeti irodának is van a nagy főhadiszálláson alosztálya Müller admirális és Maszmann titkos tanácsos vezetésével. A nagy főhadiszállás tábori lelkésze dr. Goens egyházi tanácsos.

A császári marsall egész táborát szállított a nagy főhadiszállásra háttas és egyéb lovakból, valamint kocsikból és autómobilokból. A császár szállásához kapcsolódik közvetlenül a hadsereg nagy vezérkara. Itt vezeti nehéz hivatalát Moltke gróf, a vezérkar főnöke. Egy nagyobb szállodában helyezték el a hadügyminisztériumot. Minden fegyvernemből való magasrangú tisztéken kívül itt dolgoznak a nagyobb szövetséges német államok katonai meghatalmazottai is. Az osztrák-magyar monarchiát a nagy főhadiszálláson Stürgkh gróf altábornagy és Biehnert báró alezredes képviselik.

Ugyancsak a belső városrész egyik szép főnemesi házában helyezték el a birodalmi kancellári hivatalát, amelyet a birodalom sorsára nézve oly fontos időkben Bethmann-Hollweg személyesen vezet. Kíséretében vannak Mutius követségi tanácsos és Zsch gróf követségi titkár. A külügyi hivatalt Jagow képviseli, akit Stumm porosz követ és Radowitz követségi tanácsos kísérték ide. A táboriposta főmester hivatalát, amelyet 1870-ben a felejthetetlen Stefan látott el, most Domizlaff titkos postafőta-

nácsos végzi el. Balk vezérőrnagy a tábori távirát vezető. A politikai rendőrség vezetése Kuntze rendőrtanácsos kezeiben van, a központi tábori rendőrséget Bauer rendőrigazgató vezeti. A császári önkéntes autómobilcsapatnak Waldemár porosz herceg a parancsnoka, vezérkari főnöke Büxenstein kereskedelmi tanácsos. A felsoroltakon kívül a nagy főhadiszálláson tartózkodnak még a tábori vasúti intézmény, a tábori municions intézmény, a tábori tűzérő, a generálintendantura és a tengerészeti vezérkar főnökei. A mérnök és utászintézmény főnökei, az önkéntes harctéri betegápoló szolgálat vezetői, a külföldi katonai attasék egy kisebb csoportja s néhány haditudósító egészíti ki a főhadiszállás tagjait.

H I R E K.

LEGÚJABB.

Érkezett éjjel 3 órakor.

(Táviroda. Sajtóalbizottság engedélyével.)

Pétervár. Nyemzini harcokban orosz mozsarak működtek, amelyek állítólag egyenrangúak a német mozsarakkal.

London. Angoloknak Amerikából nagy osztramoszarakat kínálnak megvételre.

Stockholm. Churchill lord angol miniszter antwerpeni útja állítólag Albert király menekülésével kapcsolatos. A király hír szerint megsebesült és elhagyja az ostromolt várost. Antwerpen helyőrségét angolok elszállítják és a háború más színhelyére viszik. A diplomáciai kar elhagyta Antwerpent és Ostendébe ment. Antwerpen polgári őrségét ma lefegyverezték, nehogy a város elfoglalása esetén a németek fegyveres francitöröknek tekintsék az őrség tagjait.

Páris. A francia hadvezetőség végző erőfeszítést tesz és a harcoló seregek megerősítésére az olasz határról minden kiképzett csapatot a harctérre von.

Páris. Ma német aeroplán jelent meg Amberwilles fölött és két bombát dobott le. A bombák három embert megöltek.

Lisszabon. A portugál kormány a kamarától hitel megszavazását kéri egy dandár harc-képessé tételéhez.

Érkezett éjjel fél 4 órakor.

(Sajtóalbizottság engedélyével.)

Táviroda.)

Amsterdam. Németek éjjeli tüzelése Antwerpenben óriási pánikot idézett elő. A németek átkeltek a Nethe folyón. Lierre és Contrit községek lángokban állnak. A német csapatok Contrit és Wieuw Dreu közötti részen áttörve a belső erődöket lövik. Antwerpen városok bombázása egész éjjel tartott. A rakpart petróleum-tartályait és a déli vasut lángokban állnak, a főpályaudvar is rendkívül sokat szenvedett.

London. Angol tengeraltati naszád Északi tengeren előrsőn levő német torpedó hajót elsüllyesztett. A legény-sége megmentették.

London. Összes hírek egybehangzóan jelentik, hogy a franciaországi csatateren a harc elérte legnagyobb fokát és a döntésnek még e héten be kell következnie. A Somme folyótól északra a harcok oly borzalmasak, hogy teljes lehetetlenség volna hosszabb ideig a csapatokat tűzvonalban tartani.

Wien. Ausztriában a kormány szintén felfüggesztette a gabonavámok szedését.

— Felfüggesztették a gabonavámokat. Budapest, október 8. A Budapesti Tudósító jelent: A gabonaneműk árának az utolsó időben tapasztalt rohamos és állandó emelkedése, amely a kedvezőtlen termés és a hadviselés folytán részben fokozott szükséglet dacára ilyen mértékben indokoltnak nem mutatkozik, arra indította a kormányt, hogy engedve a mindinkább szaporodó ama kívánalmaknak, amelyek a gabonavámok ideiglenes felfüggesztését sürgették, számolva a fogyasztó közönség jogos igényeivel a gabonavámok szedését felfüggeszse. Az erre vonatkozó rendelet a hivatalos lap holnapi számában fog megjelenni. A vám felfüggesztése kiterjed a gabonaneműekre (buza, rozsa, árpa, z-ly, tengeri) és a hüvelyesekre (bab, borsó, l-ly) továbbá a lisztre és az őrleményekre. A kormány a fogyasztóközönség érdekében tett ez az intézkedése a mai gazdasági viszonyok között nem sérli a termelő osztályok jogos érdekeit sem és így bizonyára osztatlan megnyugvással fog fogadtatni.

— Kínai postaigazgatóból osztrák-magyar tengerészkapitány. Fiuméből írják: A haditengerészet hivatalos lapja közli, hogy a király Kmpolthy Jób volt tartalékos sorhajóapródnak a haditengerésznél előbb viselt rangját visszaadta. A rövid, mindeandapi hírben egy érdekes és értékes magyar karrier története rejtőzik. Kmpolthy a fiunei keresk. tengerészeti akadémiának volt a jeles növendéke és egy éves önkéntesi szolgálatának kitöltése után több hazai és külföldi hajózási vállalatnál volt tengerészhadnagy, majd hajóskapitány. Sokat utazott az ázsiai vizeken és Kínában évekig tartózkodván, bizalmas ismeretségbe került több nagyállású kínai tisztviselővel. Ezek felismerték nagy intelligenciáját és kereskedelem-adminisztrációs képességeit s rávették őt, hogy lépjen a kínai birodalom szolgálatába. Mint a birodalom hivatalnokát reorganizálta a kínai postát és e munkája végeztével postaigazgató lett Szecsuanban, hol hatásköre nagyobb területre terjedt ki, miut az egész Magyarország. Kormányától még az ősszel egy évi szabadságot kapott, melyet magyarországi rokonainál töltött.

— Halálozás. Major Rezsőné, született Kövi Gizella október 8-án, 49 éves korában elhunyt. Halálát férje, négy gyermeke és nagy rokonság gyászolja. Temetése október kilencedikén délután lesz a Wesselényi-utca 8. számú házból.

— Nem vásárol a bolgár kormány. A Magyar Távírói Iroda jelenti Szófiából: A külföldön elterjedt ama hírekkel szemben, hogy a bolgár hadügyminiszter több szófiái közvetítőt és ágenst küldött Ausztria-Magyarországba és Németországba bevasárlások végett, a hadsereg főintendanturája kijelenti, hogy senki sem kapott tőle megbízást arra, hogy megrendeléseket tegyen, vagy szállítások dolgában tárgyaljon.

— Német léghajócsarnok Brüsszelben. Brüsszelből jelentik, hogy ott a németek új léghajócsarnokot építenek és az Etterbeck-téren álló régi léghajócsarnokot kibővítik. Ez az építkezés kétségtelenül a Zepplinok számára akar új bázist teremteni.

— Letartóztatták az ellopott tengeraltati-járó vezetőit. Milánóból jelentik: Rocchi mérnököt, Vassalo elektrotechnikust, akik a megszóktatott tengeraltati naszádon voltak, letartóztatták. Kihallgatásuk alkalmával azt vallották, hogy Belloni parancsnok utasította őket arra, hogy a hajót Ajaccioba irányítsák. Ott lefegyverezték őket. A francia nagykövet kijelentette, hogy a hajót sürgősen vissza fogják szolgáltatni a gyárnak Speziába.

— A szülők az iskola-beiratás alkalmával ne mulasszák el Fischer Simon Nagy Aruházát Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt felkeresni, ahol az internátus által előírt összes szükségletek iskolás gyermekek részére legnagyobb választékban és a legolcsóbb árban beszerezhetők. Különös nagy raktár van iskola-táskák, fehérnemű, kalapok, sapkák, csbernyők, nyakkendők, harisnyák és még ezerféle cikkekben.

Tábori posta, amelyért bírságot kell fizetni. (Levél a szerkesztőséghez.) A hadbavonult katonák a harotérről tudvalevőleg hozzátartozóikkal bérmentesen levelezhetnek. Azonban Aradon másképp van ez. A nagyváradi postafőosztóság területében a fenti kormányrendeletet aképen értelmezik, hogy csak a tábori (1 filléres levelezőlap) levelezőlapok és minden zárt levél portómentes, ellenben a magánipar által előállított levelezőlap portóköteles. Pedig a kormányrendelet portómentességet biztosít a harotérről küldött írásbeli levelezéseknek. Roppant különös az, hogy egy zártlevél portómentes akkor, ha egy levelezőlapot, amely azon vidék természeti szépségét, egy csatahajót, egy gépfegyverosztályt, vagy pedig az illető hadbavonult fényképét örökíti meg, csak úgy továbbítja a posta, hogy a címzet tíz fillér bírságot tartozik fizetni. Én magam kaptam egy levelezőlapot, amely őfelségét, szövetséges társával, Vilmos császárral ábrázolja, azért is tíz fillér portót kellett fizetni, pedig a harotérről jött tábori posta bélyegző volt rajta és cenzurázva is volt. Panaszt emeltem a postafőnökségnél, de elutasították. Ez a kivétel nem lehetett a célja a kormánynak, hanem csak az vezérelhetette, hogy a harotéren küzdő hős, bélyeg hiányában, mégis érintkezessék hozzátartozóival, a rendelkezésére álló bármiféle levelezésre alkalmas papíron. Levélhordóktól tudom, hogy számtalan 5-6 gyermekes családanya az apától várva-várt értesítést nem veheti át, mert a tíz fillér bírság kenyerre kell és ez csak azért van, mert a harcban levő apa egy tájképet ábrázoló levelezőlapot írt és esetleg más nem is állott rendelkezésére. Aradra naponként 200-300 ilyen levelezőlap érkezik. Vajon az egész országban így van ez, vagy csak Aradon? — Kérem soraim szíves közlését, amellyel tisztán a közügynek óhajtanék szolgálni, hogy ha lehetséges azt a sok ezer és ezer bírságot fizetett tíz fillért kenyerre lehetne megmenteni. (Aláírás.)

— **Ugyvédi irodák b. figyelmébe.** A m. kir. igazságügyminisztérium 9900-1913. I. M. sz. rendeletében előírt és kötelező négyféle végrehajtási nyomtatvány kapható az Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdájában.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Péntek, 1914. évi október 9-én:

A) Bérlet. A) Bérlet.

Nemtudomka.

Eredeti operette 3 felvonásban. Szövegét írta: Bakonyi K. Zenéjét: Harsányi Zsolt. Versre szerette: Huszka Jenő. Karnagy: Tilger Árpád. Rendező: Polgár S.

SZEMÉLYEK:

Kemenes	Várnay Jenő	Akos	Virág László
Kemenesné	Follinuszné.	Piki, gróf	Deill Lajos.
Gábor, a fluk	Járay.	Mici	Dióssy Nusl.
Ponty, tánár	Polgár S.	Veronka	Pataky V.
Pontyné	Benkőné.	Lencsés	Győző A.
Pista	Földesy.	Galambosné	Várnayné.

Kezdete este 1/8 órakor.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.

Tek.

Varga Imre temetkezést vállalkozó úrnak Arad.

Nyilvános köszönet.

Boldogult jó férjem, illetve édesatyánk

Gruber István

nagy szakértelemmel, pontos kötelességvállalással és kegyeletteljesen végzett temetés rendezéséért ezúton is köszönetünket fejezzük ki, mert drága családunk váratlan elhunytá által mélyen sebzett szívünkre enyhülést igyekezett hozni, fáradságot nem ismerő szolgálataival és körültekintő figyelmességével.

Arad, 1914. október 8-án.

özy. Gruber Istvánné szül. Habern Henriette.

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsógyára és temetés rendező vállalata.

Major Rezső és gyermekei Rezső, Sándor, Gizella és Józsi ugy a saját, valamint az alulírottak nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatják a felejtetetlen hűn szeretett drága jó hitves, illetve édes anya, testvér, sógornő és rokon

Major Rezsőné

szül. Kövi Gizellának,

folyó évi október hó 8-án, reggel 2 órakor életének 49-ik, zavartalan boldog házasságának 26-ik évében hosszas szenvedés után bekövetkezett jobblétre szenderült.

A megboldogult felejtetetlen drága halott hűlt tetemei október hó 9-én délután 3 órakor fognak Wesselényi-utca 8. számú gyászszobából a róm. kat. egyház szertartásai szerint történt beszentelés után, a helybeli felső temetőben levő családi sírhelyen örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szent-mise áldozat a boldogult lelki üdvéért október hó 10-én délelőtt 9 órakor fog a főt. minorita-atyák szentegyházában az égek Urának bemutatni.

Áldott legyen emlékeze ei

Arad, 1914 évi október hó 8-án.

özy. Kövi Lajosné szül. Gyöngyössy Sarolta, édes anyja. Kövi Árpád testvére. özy. Major Agostonné szül. Vassil Ilona és lánya, Dr. Major Imre, Major Nándor és családja, Major Éde és neje, Major Ottó és családja, Major Róbert és családja, Major Árpád és családja, sógorai és sógornői. Gyöngyössy László, Gyöngyössy Emília, Gyöngyössy Gizella, nagybátyja és nagynénjei, ugyszintén számos más rokon, jóbarát és ismerős nevében is. 41

* Az ezen rovat alatt közzétettért nem vállalunk felelősséget.

Költözők

figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Legnagyobb

fűtőanyag

megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-próbált

kettős fűtőkályhák

és kettős füstcsövekkel érhető el.

Mégállapított ugyan is, hogy ezen kályhák és füstcsövek használata a fűtőanyag fele megtakarítást jelent.

Patent a.

Kettős füstcsövek állandóan rak-táron vannak és igen olcsók. — 2. sz. (kis szobára) 6 korona. 8. sz. 8 korona. 6. sz. 20 korona. Egyedül!

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítőni

Arad, Rákóczi-utca 27

Tek. Hönig Ottó úrnak, Arad. Szívesen igazoljuk, hogy az ön által szállított kettős kályhacső igen jó. Mindenkinek ajánlhatjuk Strengár Demján Száva, az aradi szociáldemokrata párt titkára.

Hadbavonultak

részre ajánlok a legolcsóbb árak mellett:

1 drb alsólepedő szegve.	2.40
1 drb férfi trico ing I.	2.40
1 drb férfi trico nadrág I.	2.40
1 drb férfi sweater I.	5.—
1 drb férfi haskötő	—80
1 pár férfi sokni vastag	—40
1 pár férfi keztyű vastag	—60
1 drb férfi plasztrom	1.—
1 pár férfi lábszár védő.	3.—
1 pár férfi csukló védő	—50
1 drb férfi törülköző	—20
1 drb férfi zsebkendő	—50
4 drb férfi hősapka	2.—
1 drb férfi ing fehér	1.50
1 drb férfi alsó nadrág	1.50
1 drb férfi szines ing	2.—
1 drb paplan	5.60

továbbá nagy választék vászron, chiffon, asztalnemű, női ruha kelme, barchetek, gyermektrikó és harisnyákban, valamint mindenféle berlinre tej- és posztó nagy-kendőkből. 5121

Halpern Miksa

női és férfi divatüzlet Aradon, Szabadság-tér 1. szám.

Üzletberendezés.

Vegyes és fűszerüzletbe alkalmas berendezés megvételre kerestetik.

Zimmermann József, Ujszent-anna 486. sz.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzödényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

háztartási szükségletek fedezésére.

Ajánljuk:

Ajánljuk:

Arc-krémek
Illatszerek
Kőlgyporok
Kölni vizek
Fogporok
Fog-krémek

Fogpaszták
Fogkefék
Szájvizek
Szappanok
Kajvizek
Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfumeria és drogueria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo“ folyadék és „Peppo“ hintőpor segítségével.

Szárít! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor.
Peppo hintőpor „ „ 70 fillér.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 8 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyáznunk kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással együtt 70 fillér.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenolsav“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja. Ára 1 üvegnek 70 fill.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melogen“. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 2 korona. 741

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

669—672/1914. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a következő utcák kavicsolásának elvállalása iránt folyó év október hó 12-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kosár-, Csutora-, Mikes-, Közép-, Gyár-, Péter-, Határ- és Akác-utcák. Kikiáltási ár 3286 korona. S. Koszoru-, Csaba-, Csálai-, Lövész-, gróf Leiningen-, Orczy-utcák. Kikiáltási ár 3975 korona. Demeter-, György-, Minály-, Miklós-utcák. Kikiáltási ár 4240 korona. Nagy Sándor-, Sarló-, Kassa-, Borona-, Kapa-utcák. Kikiáltási ár 4399 korona.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bányapénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1914. évi október hó 5-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ösmert legjobb

üdítő és gyógyító ital,

Főraktár:

**Éles Árminnál,
Aradon,**

Féliteres üveg 26 fillér.

Literes „ 36 „

23084—1914.

Hirdetmény.

Tudomásomra jutott, hogy a harcstérről hazaérkezett több sebesült katonára orosz és szerb lövegvert és egyéb hadfelszerelési cikket hozott magával s ezen tárgyakat polgári egyéneknek eladta. Ezen fegyverek és hadfelszerelési cikkek nem képezik az illető katonák magántulajdonát, hanem hadizsákmányt, mint ilyen a katonai kincstár tulajdonát képezik.

Felhívom ennél fogva mindazokat, akiknek ilyen fegyverek, hadfelszerelési cikkek birtokában vannak, hogy azokat a m. kir. 5476—914. M. B. számú rendelet 5. §-a értelmében 48 óra alatt hivatalomhoz szolgáltatassák be, mert ellenkező esetben ellenük a hivatkozott rendelet értelmében fogok eljárni.

Arad, 1914. szeptember 27.

Greén Nándor,
főkapitány.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirákkal minők a tüdővész, a merevgörcs, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhetünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre szappannal** vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

**Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.**

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyszeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

Használt ólom megvételre kerestetik.

APRÓ HIRDETÉSEK

Tudnivaló az apró hirdetésekről:

Apró hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban József főherceg-ut 22. Acsev-palota. (Bejárat a Kosuth-szoborral szemben.) Telefon szám 151.

Az apró hirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűvel 8 fillér.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

A vastagabb betűvel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelölendők.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

A hirdetések este fél 6 óráig vétetnek fel.

Videkről az apró hirdetések postautalványon küldendők — a szelvényen a szöveg elfér — avagy levélbélyegeken.

A hirdetést a kiadóhivatal kiadásra díjtalanul megszerkeszti.

ALKALMAZÁST NYER.

Ügynökök részére

Jó keresetet biztosítok. Szabászáti iskola, Boros Beni-tér 11. sz. 5200

ALKALMAZÁST KERES.

Pénztárnoknő

Állást keres drogeriába, gyógytárca vagy nőidivat kereskedésbe. Ajánlatokat főposta postarestante „Pénztárnoknő” jellegre kérek. 5228

Gyermek mellé

ajánlkozok urinő, ki varráshoz is ért, és németül beszél. Szíves megkereséseket „Intelligens” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérek. 5224

ÜZLETEK.

Egy jóforgalmu vendéglő

hirtelen elutazás miatt azonnal átadó. Cim a kiadóban. 5281

KIADÓ LAKÁS.

2 szoba, konyha,

előszoba és fürdőszobából álló modern lakás november 1-től kiadó. Bővebbet Deák Ferenc-utca 4., a házfelügyelőnél. 5142

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Borosbordók

7 db 60 literes teljesen új ászok hordó, kitűnő tölgyfából készült, jutányos árban eladó szatmári Szabó István szőlőbirtokosnál, Pankota. 5117

Kisebb

és nagyobb használt jókarban lévő borodók kaphatók, Winckler és Faragó cégnél Gyorokon. 5191

KÜLÖNFÉLE.

Cementezett

nagy boros pince kiadó. Ujmlakolaka, Fő-ut 13. sz. 5229

24192—1914.

Hirdetmény.

A m. kir. földmívelésügyi minster 95648—III. A. 8. számú rendelete értelmében Bulgária és oroszországban fellépett keleti marhavész behurcolásának megakadályozása és az elleni sikeres védekezés érdekében felhívom az összes állatbirtokosokat, kusvisgálókot, mézsárosokat, pásztorokat, hogy a tulajdonukat képező, vagy gondozásuk, vagy felügyeletük alatt álló állatok megbetegedését vagy elhullását a legkisebb késedelem nélkül jelentésük be az I-ső foku állategészségügyi hatóságnál.

Figyelmeztetem egyben az érdekelteket, hogy amennyiben ezen felhívásnak eleget nem tesznek, nemcsak hogy a keleti marhavészbe betegnek talált szarvasmarháik utáni állami kártalanítást veszítik el, hanem ezen felül ellanók a rendőri büntető eljárás is teljes szigorral meg lesz kndítva. Arad, 1914. szeptember 29.

Green

főkapitány.

22140—1914 kh.

Vásári hirdetés.

Közhírré teszem, hogy Aradon a folyó évi őszi országos vásár október hó 30-tól bezárólag november hó 8-ig a „Birkás” dűllőben lévő új vásártéren lesz megtartva.

Az országos állatvásárok október 30 és 31-én akként lesznek tartva, hogy a vásár első napján, vagyis október 30-án azaz pénteken a vásártérre kizárólag csak hasítottkőrmi állatok, u. m. szarvasmarha, borjú, sertés; juh, bárány, a vásár második napján vagyis 31-én, azaz szombaton pedig kizárólag csak lovak hajthatók fel eladás céljából.

A felhajtás ugy 30-án, valamint 31-én reggeli 4 órától van megengedve. A kirakó vásár október 30-tól november 8-áig tart.

Arad, 1914. október hó 2.

Green

főkapitány.

Figyelmeztetés!

Az elkerített lóvásártérre is szabad szekérbe fogott lovat bevinni de csak akkor, ha a szekérbe fogott lovak is szabályszerű marhalevéllel vannak ellátva.

Aki a szekérbe fogott lovakat nem szándékozik az elkerített állatvásárra bevinni marhalevél nélkül is bejöhethet a külön kijelölt helyre.

21915—1914. kh. sz.

Kérelem.

A katonai behívások folytán az önkéntes tűzoltói kar működő tagjainak száma csökkent. Nehogy esetleges tűzvész esetén szükséges erő hiánya következzen a város közönségének vagyona és élete veszélyeztetve legyen, azon kérelemmel fordulok Arad város hazafias közönségéhez, hogy tűz esetén a tűzoltóságot munkájában támogattai és az ol-tásnál segédkezni sziveskedjék.

Arad, 1914. évi szeptember hó 21-én.

Green

főkapitány.

Magyar királyi államvasutak igazgatósága.

255000. A. V. 1914. szám.

Félarujegy váltására jogosító arcképes igazolványok kiállítása illetőleg érvényesítése az 1915. évre.

Az arcképes igazolványokat kiállítja és a következő naptári évre érvényesíti.

I. Az igazgatóság illetékes osztálya:

a) a m. kir. ministeriumok, a m. kir. állami számvevőszék, a m. kir. kuria, a m. kir. közigazgatási bíróság, a főrendiház és képviselőház, a cs. és kir. közös ministeriumok, a cs. és kir. közös számvevőszék, a cs. és kir. osztrák-magyar követségek és kousulátu-ok, a legfelsőbb udvar és a cs. és kir. főhercegi udvartartások, a felsővezető utal-kodóház ráckével, bolcsi és sászvári cs. ládi alapítványi uradalmainak igényjogosult alkalmazottai, nyugdíjasai, valamint ezek családtagjai részére.

b) az Ausztria és Bosznia-Hercegovina területén lakó, katonai személyek családtagjai részére.

II. A budapest-központi üzletvezetőség illetékes osztálya:

Az előző pontban első nem forduló, Budapesten lakó összes állami hivataloknál, bíróságoknál, főiskoláknál és egyéb tanintézeteknél alkalmazott igényjogosultak és ezek családtagjai, ugyszintén a székesfővárosban lakó állami nyugdíjasok, valamint ezek igényjogosult családtagjai részére.

III. A budapest-balparti üzletvezetőség illetékes osztálya:

Budapest székesfőváros igényjogosult alkalmazottai (deértve a tanzemélyzetet és a kinttartókat is) a Budapesten lakó tényleges és nyugdíjas igényjogosult katonai személyek családtagjai a m. kir. honvédelmi ministeriumba becsatoltak családtagjai kivételével; a Budapesten lakó székesfővárosi, vármegyeyel és törvényhatósági joggal felruházott városai nyugdíjas igényjogosultak, továbbá Baranya, Esztergom, Hont, Nógrád, Nyitra, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Pozsony és Trencsén vármegyékben lakó tényleges szolgálásban lévő és nyugdíjas igényjogosultak, valamint ezek családtagjai részére.

(Folytatása következik.)

Miniféle csomagoláshoz alkalmas

Ujságmaculatura

olcsón

elérhető

az Aradi Közlöny

kiadóhivatalában

Figyelmeztetés!

Mintán az

„Aradi Ibolya Crème”-met

utóbbi időben utánozták, hogy a nagyérdemű hölgyközönséget a félrevezetéstől megóvjam, az

„Ibolya Crème”

elnevezéshez a „DORE” szót is csatoltam. —

Saját érdekében tessék csakis oly Ibolya Crémet vásárolni, melyen az

„Ibolya Doré Crème”

felírás látható. Ara 1 tégelynek

1 korona. Kapható a készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában Arad, Andrásy-tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Kárpáti János, Ring Lajos és Wojtek Kálmán urak gyógyszertárába, valamint Wojtek és Weisz, Hansu Nestor és Török Andor és Társa urak drogeriájában. 10